

Upravništvo, Ljubljana, Knafljeva ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
 Inzeratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
 Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
 Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
 Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
 Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
 Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

Ponedeljska izdaja „Jutro“ izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Na roča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4., po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno.
 Uredništvo:
 Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
 Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
 Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
 Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Krvavi boji v Španiji

Ker so v soboto zvečer napadli uporniki tudi vladna poslopja v Madridu in se je vstaja razširila, je osrednja vlada proglasila obredno stanje nad vso Španijo

Madrid, 7. oktobra. d. Lerrouxova vlada se je včeraj popoldne sestala pod predsedstvom državnega predsednika Zamore k seji, na kateri je sklepala o ukrepih proti revolucionarjem. Vlada je na tej seji sklenila:

1. da naj pokrajinske vlade z vso ostrožnostjo nastopijo proti vsaki nezakonitosti, pri čemer naj se ne ozirajo na nikogar ne glede na njegov položaj;
2. pokrajinske vlade naj takoj aretirajo vse voditelje stavkajočih upornikov, obenem pa zaprejo vsa stavkovna vodstva in glavne člane stavkajočih;
3. podjetniki morajo takoj sprejeti vse delavljne delavce na delo, stavkajoče pa odpustiti brez odloga.

Zaradi teh ukrepov je nastalo med delavstvom veliko razburjenje, ker so strokovne organizacije od nekdanj smatrala za svojo pravico, da sklepajo zaradi zaščite delavstva pogodbe s podjetniki. V Španiji ni namreč nihče, niti najnižji delavci ali nameščenci, zaposlen brez pogodbe. Sklepi vlade pomenijo torej razveljavljenje najvažnejših pridobitev španskega delavstva pod republikanskim režimom. Zato računajo z ogorčenim odporom delavstva proti tem ukrepom.

V nasprotju z optimističnimi poročili vlade so po zasebnih vesteh zlasti boji v okraju Eybara postali zelo resni. Tamkaj so vstali napadli tvornico orožja, ki je največja v Španiji, ter se polastili vseh zalog orožja in municije. Nato so proglasili tretjo republiko in zasedli vse rudnike in bližnji mesta. Vojaštvo, ki je bilo odposlano v to pokrajino, more zaradi slabih zvez le polagoma prodirati.

V Asturiji, baskijskih provincah, v velikem delu Katalonije in južno-španskih pokrajinah je vstaja v polnem razmahu. Kakor trdijo voditelji revolucionarjev, so vsa Asturija in vse važne točke v baskijskih pokrajinah v rokah socialističnih delavcev. Splošna stavka se tu izvaja v polnem obsegu. Slično je tudi v Kataloniji, kjer so vse železniške in avtobusne zveze z ostalimi pokrajinami preki-

njene. Povsod je prišlo do srditih bojev med vojaštvom in uporniki. Točnega števila smrtnih žrtev ni mogoče ugotoviti, ker odnašajo uporniki svoje mrtvece in ranjence s seboj.

Bitka v Madridu

Snoči je kmalu po 9. izbruhnila v Madridu krvava poulična bitka. Uporniki so napadli s strelji iz pušk in strojnici, z bombami in ročnimi granatami poslopje notranjega ministrstva v Puri del Sol. Ceste ob tej palači so bile kmalu polne mrtvecev in ranjencev. Uporniki so ponovno naskočili poslopje notranjega ministrstva, ki so ga branili vojaški oddelki s strojnimi in metalci min.

Osrednja vlada je proglasila nad vso Španijo izjemno stanje, ker so revolucionarji napadli tudi ministrstva in javna poslopja. Napadi upornikov, ki so se hoteli v Madridu polastiti vladnih palač ter vseh članov vlade, so bili kasno zvečer odbiti.

Žrtve izgrediv

Madrid, 7. oktobra. AA. Špansko notranje ministrstvo priznava, da so sedanj neredi zahtevali približno 200 mrtvih žrtev in okoli 700 ranjenih. Vse kaže, da gre za boj med levico in desnico, ki bi obe hoteli svojo diktaturo. Danes še ni mogoče reči, katera stranka bo zmagala. Španija preživlja izredno težke čase.

Tudi danes je prišlo ponekod do streljanja. Ogorčeno so se spopadli le v okraju Cebadi, kjer so tri revolucionarje ubili.

Stavka v španskem Maroku

Madrid, 7. oktobra. d. Splošna stavka se je razširila tudi na španski Maroko. V Tetuanu, Ceuti in Melili so strokovne organizacije proglasile stavko, vendar pa doslej mir še ni bil kršen. Vojaštvo je povsod v strogi pripravljenosti.

Vrhovni španski komisar v Maroku, Rico Avelo, je v znak protesta proti Lerrouxovi vladi odstopil ter je takoj odpotoval v Madrid.

Zadušen prevrat katalonskih separatistov

Vsi člani pokrajinske vlade v Barceloni aretirani, ker so proglasili neodvisno svobodno državo Katalonijo

Barcelona, 7. oktobra. Snoči ob 8. je predsednik katalonske vlade Companys proglasil Katalonijo za neodvisno svobodno državo. Obenem je naznanil, da so v teku pogajanja za sestavočasne španske vlade v Barceloni, ki naj bi nadomestila osrednjo vlado v Madridu. Proglasitev neodvisne Katalonije je izvršil z balkona vladne palače velikanski množici, ki ga je burno pozdravljala.

Takoj po tem dogodku je general Batet, vrhovni poveljnik španskih čet v Kataloniji, zapovedal obstreljevanje palače katalonske deželne vlade, kjer so stalno zborovali člani katalonske vlade, ki so proglasili neodvisnost Katalonije. General Batet je ukazal topništvu, naj predvsem obstreljuje tisti del palače, kjer je nameščena radijska postaja, ker je predsednik uporniške katalonske vla-

de Companys neprestano pozival po radiu katalonsko prebivalstvo, naj se z orožjem upre in nastopi v obrambo avtonomne barcelonske vlade. Podobne pozive je pošiljala v svet tudi barcelonska mestna radijska postaja. Čete generala Bateta za zasedle tudi civilno letališče v Barceloni.

Razen na palačo avtonomne deželne vlade so streljali tudi na palačo zveze trgovinskih in industrijskih nameščencev, kjer so se te dni zbirali nepomirljivi katalonski separatisti. Oddali pa so nanje le tri ali štiri strele.

Iz Cartagene je odplule več bojnih ladij v katalonske vode, ki so dobile ukaz, naj v primeru potrebe prično obstreljevati Barcelono s težkimi ladijskimi topovi. Ojačili so tudi vojaštvo v Kataloniji. Iz Maroka so pripeljali dva bataljona

tujskih legionarjev v Algeiras, odkoder jih bodo brez odloga odpemili v Katalonijo.

Davi ob 6.15 se je predsednik avtonomne katalonske vlade Companys predal španskim vojaškim oblastem, ker je izprevidel, da je ves njegov odpor prelivati kri v borbi med Barcelono in Madridom. Njega in vso katalonsko vlado, barcelonskega župana in vse občinske svetnike so aretirali. Večina voditeljev uporniškega gibanja je pobegnilo. Čeprav bi vlada po zakonu lahko postavila Companysa in njegove tovariše pred naglo vojaško sodišče, je vendarle sklenila, da tega ne stori, ker noče razpaliti do skrajnosti katalonskih duhov. Zato jih bo postavila pred sodišče za ustavna poročstva. Osrednja vlada je poslala brzojavne okrožnice vsem oblastvom in jih obvestila, da so se člani katalonske vlade predali vojaštvu.

Kakor se sedaj doznavajo, je bivši predsednik vlade Azana imel včeraj dolg razgovor s Companysom in mu odsvetoval proglasitev katalonske neodvisnosti. Ker ga pa Companys ni poslušal, se je Azana umaknil in se skrnil.

Gil Robles bodoči diktator?

Pariz, 7. oktobra. AA. Nocojšnji listi še ne zavzemajo definitivnega stališča glede na španske dogodke in čakajo, da se položaj popolnoma razbistri. Vzlic temu ugotavljajo, da bo zadušitev katalonske upora okreplila madridsko vlado. Sedaj je zanjo važno le še, da zmaga tudi nad splošno stavko.

Po zadnjih vesteh iz Španije je vlada gospodarica položaja. Uporniki očitno vzdržujejo svoje postojanke samo še v Asturiji, kjer se z uspehom upirajo vladnim četam. Za primer, če se bo splošna stavka končala z neuspehom, se imenuje vodja katoliške agrarne stranke Gil Robles kot bodoči diktator.

Splošna prevladuje sodbja, da je v Španiji danes možna samo ena izmed dveh alternativ: brezpogojna vlada skrajne desnice ali pa prav takšna vlada skrajne leve. Zato se pričakujejo še novi spopadi med skrajnimi elementi.

Meja zopet odprta

Hendaye, 7. oktobra. AA. Od 14. dalje smejo tuji zopet čez špansko mejo, mednarodni železniški promet s Španijo pa še ni obnovljen.

Hendaye, 7. oktobra. AA. Danes popoldne je semkaj privozil prvi španski vlak.

Ostavka poslanika v Berlinu

Madrid, 7. oktobra. AA. Španski poslanik v Berlinu, Zulueta je poslal madridski vladi pismo, v katerem ji sporoča svojo ostavko.

Boji v Madridu še trajajo

Pariz, 7. oktobra. AA. Agencija Havas poroča iz Madrida, da se streljanje po mestu še vedno nadaljuje, zlasti v okraju, kjer imajo socialisti svoj dom. Nekaj strelcev je padlo v veliko skladišče bencina v pristanišču in zanetilo ogenj.

Avstrijski državni svet

Odpor heimwehrovcev proti povratku bivših politikov v zakonodajno zastopstvo

Dunaj, 7. oktobra. d. V kratkem bo imenoval zvezni predsednik Miklas člane novega državnega sveta, ki naj bi se sestala meseca novembra. Kakor se je zvedelo, so pri pogajanjih za imenovanje članov tega novega stanovskega zastopstva nastale gotove težkote. Doslej je gotovo, da bodo imenovani v državni svet izmed bolj znanih politikov bivši kancelar in dolgoletni vojni minister Vaugin, avtor nove ustave bivši kancelar Ender, bivši kršćansko-socialni poslanec Kunschak, bivši vojni minister knez Schönburg-Hartenstein, ki je eden izmed vodilnih pripadnikov monarhističnega pokreta, ter oba bivša državna tajnika dr. Glass in dr. Kerber, ki sta bila v predzadnji Dollfusovi vladi zastopnika takozvane nacionalne smeri. O imenovanju drugih se vodi še pogajanja.

V krogih Heimwehra se zaradi napovedi teh imenovanj opaža močna struja proti parlamentarni demokraciji. Oficielno glasilo heimwehrovcev »Der Heimatschützer« pravil, da bi pomenilo povratek v »spredajo parlamentarno demokracijo, če bi prišli predstavniki nekdanjih zavojenih političnih strank po ovinkih v dr-

žavni svet in tako zopet do odločilnega vpliva.

Izmed omenjenih oseb, ki so izbrane za državni svet, sta igrala v prejšnjem parlamentarnem življenju večjo vlogo Vaugin in Kunschak. Doslej je ni povsem jasno, ali ni morda dopust voditelja Heimwehra in podkancelarja Starhemberga v zvezi s to debato.

Prenos kraljeve oblasti na vlado

Beograd, 7. oktobra. p. V svoji današnji izredni izdaji objavljajo »Službene novine« ukaz Nj. Vel. kralja, s katerim se prenaša kraljevska oblast za čas njegovega bivanja v inozemstvu na ministrski svet.

Obenem je objavljen ukaz, s katerim je imenovan za namestnika zunanjega ministra Jevtiča, dokler se bo mudil v inozemstvu, minister za kmetijstvo dr. Dragotin Kojić.

Patriotske svečanosti v Skoplju

Skoplje, 7. oktobra. č. Danes je bila glavna proslava 20letnice vstopa dijaških čet v svetovno vojno. Dopoldne je bila slovesno odkrita spominska plošča padlim bojevnikom. Odkril jo je z daljšim govorom narodni poslanec Mihajlo Zivančević. Zatem je bil blagoslovljen temeljni kamen za spomenik padlim bojevnikom, ki ga bo izdelal slovenski kipar Lojze Dolinar. Blagoslovitev je izvršil episkop Josip. Pri slovesnosti so govorili pomočnik zunanjega ministra Purič, prosvetni minister dr. Sumenkovič ter predsednik skopeljske občine. Opoldne je privedla občina na čast dostojanstvenikom, ki so se udeležili svečanosti, banket.

Borcem na Kolubari

Lazarevac, 7. oktobra. p. Ob prisotnosti zastopnika Nj. Vel. kralja so danes slovesno počastili spomin borcev padlih v bitki na Kolubari. Spominsko svečanost je opravil sam patrijarh Varnava Obenem je bila blagoslovljena tudi zastava tamošnje podružnice ladske straže

Pristopajte k „Vodnikovim družbi“

Nemški generali za oúpo-ved versailleske pogodbe

Ker ne more več prikrivati tajnega oboroževanja, zahteva nemški generalni štab odpoved vojaških določb mirovne pogodbe

Pariz, 7. oktobra. d. Potrjujejo se vesti, ki sta jih objavila »Oeuvre« in »Temps«, glasili dveh nasprotnih političnih struj, po katerih nemški generalni štab zelo pritiska na Hitlerja, naj bi javno odpovedal vojaške določbe versailleske mirovne pogodbe, ker je nemogoče še nadalje prikrivati nemško oboroževanje. Povsem zanesljivo je dokazano, da je bilo efekt vno stanje nemške vojske povečano na 300.000 mož in da je izdelovanje prepovedanega orožja zavzelo že tak obseg, ki se ne more več prikrivati. Doslej se je kancelar Hitler zahteval ge-

neralov uprjal iz oportunističnih razlogov, ker je smatral za primerno, da počaka z odločitvijo do zaključitve sedanjih nemško-italijanskih razgovorov o Avstriji in o enakopravnosti v oboroževanju, ni pa izključeno, da hoče počakati tudi še na izid plebiscita v Posarju.

Po drugih vesteh narašča v nemški vojski čim dalje bolj nezadovoljstvo z vojnim ministrom generalom Blombergom, ki mu očitajo, da je kapituliral pred kancelarjem Hitlerjem.

Mussolinijeve izjave fašistom v Milanu

Milan, 7. oktobra. AA. Na svojem potovanju po severni Italiji je imel predsednik vlade Mussolini včeraj popoldne na trgu pred katedralo v Milanu govor, v katerem se je v prvi vrsti dotaknil splošnega položaja v Italiji in takoj v začetku svojega govora posvetil daljša izjavanja italijanskemu delavstvu in njegovega napredku, zlasti pa fašističnemu korporacijskemu sistemu. Mussolini je med drugim dejal:

Mi moramo ustvariti jamstva za napredek dela.

Delavci morajo biti čim intimnejši sodelavci produktivnega procesa in produktivne moči italijanskega naroda. Italijansko delavstvo se je pridružil fašistični revoluciji. Noče, da bi bilo še naprej orodje kakršnihkoli manevrov. Delavske množice so že dale izraza svojemu jasnemu in čvrstemu pristanku na fašistično revolucijo in na duha te revolucije.

Če je bilo prejšnje stoletje stoletje slave in moči kapitala, pripada sedanj vek slavi in moči dela in delavstva. Moderna veđa je dosegla, da poveča možnosti napredka in gospodarskega razvoja, toda ta veđa mora urediti tudi odnose in pravo razdelitev. Strašno je dejstvo, da se v našem stoletju poleg skrajnega bogastva pojavlja hkratu skrajnost najtemnejše bede.

Za veliko ustvarjanje so potrebne vse sile in veliki napori. Da to doseže, mora biti Italija mirna tudi v mednarodnih odnosih. Sedaj hočem tu pred vami govoriti o našem razmerju z državami, ki so naši sosedji in s katerim naj imamo jasne odnose. Začnimo z vzhodom in krenimo nato na zapad.

Na diani je, da ni velike možnosti za zboljšanje odnosov s sosedom onstran Snežnika

vse dotlej, dokler bo dovoljeval besne žalitve, ki nas zadenejo v najbolj občutljiveše dele našega narodnega telesa. Prvi pogoj za politiko prijateljstva, ki naj ne zmrzne in oledeni v diplomatskih protokolih, temveč prodre globlje v narodno dušo, je ta, da se ne dvomi v vrednost in hrabrost tiste italijanske vojske, ki je na kršnih planinah Makedonije prelivala kri, ki je dala 600.000 mrtvih za zmago, doseženo končno šele na Pivni. Navzlic temu nudimo mi, ki se čutimo močne in ki smo močni, še enkrat možnost za sporazum, ki naj bo v vseh svojih mejah točno preciziran.

Kar se tiče Avstrije, se bomo z vsemi silami zavzemali za njeno neodvisnost, ki jo je s svojo krvjo posvetil po svoji rasti mali, a po duhu veliki kancelar. Tisti, ki govore slabo o italijanskim nakanah z Avstrijo in o italijanskem razmerju z Avstrijo, govore tendenčno. Lažejo, ali pa ne vedo, kaj govore.

Kar se tiče Nemčije, porabljam priliko za izjavo, da se neki krogi v Nemčiji zamenjajo, da bi nas vrgli iz naše zgodovinske vloge.

Naši odnosi s Švico so odlični. Želimo samo, da bi se okrepil italijanski značaj tičinskega kantona, ne samo zaradi nas, temveč tudi zaradi bodočnosti švicarske republike. Moramo priznati, da se je naše razmerje s Francijo od lanskega leta močno zboljšalo. Dovolite mi primerjavo. Vaše stališče je tako razumno, da smatramo, da morajo sodobne diplomatske metode izraziti, kaj govori narod in da morajo pustiti narod govoriti, kadar gre za odločilne smernice zunanje politike.

Ozračje se je popravilo. Ako dosežemo sporazum, kakor si ga želimo, bo zelo

plodovit in močno koristen za interese vse Evrope.

Za zboljšanje odnosov med evropskimi narodi ni koristno, da je razorožitvena konferenca propadla.

Ni dvoma, da si je vodstvo razorožitvene konference z g. Hendersonom na čelu veliko prizadevalo, toda na noben način se mu ne bo posrečilo obuditi od mrtvih Lazarja, ki trhni globoko pokopan od morilskih križark in topov.

Ne čudite se, da smo sedaj izdali ukrepe, da dvignemo integralno moralo in

militaristično vzgojo

vsega italijanskega naroda. To je druga stran korporacijskega sistema.

Potrebno je, da je tudi tu morala delavskih čet velika. Zato smo proglasili potrebo socialne pravičnosti za italijanski narod. Zakaj narod, ki nima vsega potrebnega v svoji državi, lahko odpove in ne izpolni naloge v usodnem trenutku.

Rekli smo, ker smo o tem prepričani, da bo fašizem in da bodo fašisti postali tip evropske civilizacije tega stoletja. Eno pa stoji na granitni osnovi, in to je, da naša vera, naša volja in naša odločnost ne morejo kloniti.

Če bo evropski mir plodonosen in prežet odločnosti, bomo lahko okrasili čevl svojih pušk z oljčnimi vejicami, toda, če to ne bo tako in če se bo pokazala potreba, bomo, prekaljeni v težki preizkušnji Vittoria Veneta, okrasili rezila naših bajonetov z lovrom vse Italije.

Francoski komentarji

Pariz, 7. oktobra. AA. Kakor vsi današnji listi, tudi »Echo de Paris« komentira včerajšnji govor predsednika italijanske vlade Mussolinija v Milanu. Diplomatski urednik tega lista Pertinax, že takoj v uvodu pravi, da ta Mussolinijev govor Francije ne more zadovoljiti. Pisec članka vprašuje, na kakšen način misli Mussolini voditi mednarodne razgovore, in takoj nato sam odgovarja:

Kar se Jugoslavije tiče, pravi Mussolini poslednjič, da je sporazum mogoč, toda za pogoj zahteva, da se na drugi strani Jadrana opusti kampanja proti italijanski vojski, češ, da ta kampanja zadeva vse italijanski narod v živce. Ali se ta kampanja nadaljuje? Če se nadaljuje, ne smemo pozabiti, da jo je začel neki italijanski list v Zadru in nadaljevala italijanska radijska postaja v Bariju, članki listov v Jugoslaviji, naj so bili še tako ostri, pa so bili le odgovor na to. Med tema dvema državama ne obstoji nikak konkreten spor, pravi tudi Mussolini. L. 1922. je dala jugoslovska vlada italijanskim optantom v Dalmaciji, ki jih je vseh skupaj 4000, ugodnosti, ki so brez primere. Toda na italijanskih tleh živi 600.000 Jugoslovenov, ki ne živijo nobene izmed olajšav, kakršne so Italijani dali pred kratkim prebivalcem Južne Tirolske.

Zato torej duce italijanskega naroda nima vzroka, da bi se pritoževal na Jugoslavijo. Do sodelovanja med tema dvema državama bo prišlo, če Italija prizna teritorialno edinstvo in nacionalno posest Jugoslavije. Če Italija priznava, kakor pravi sam Mussolini, neodvisnost Avstrije — zakaj je potem odklonil sporazum z državami, ki so v tem vprašanju prav tako zainteresirane? Zakaj je potem Mussolini dal g. Aloisiju navodila, naj v Zenevi odkloni sporazum v vprašanjih, ki jim je bil namen ohranitev te neodvisnosti? Italijanska vlada upa dobiti koncesije v Afriki, toda iz ničesar se ne vidi, da bi Italija bila voljna kaj dati Franciji.

Grška kriza

Atene, 7. oktobra. AA. Preden bo podpisal novi volilni zakon, bo predsednik grške republike Zaimis še poslednjič poizkusil da doseže sporazum med vlado in opozicijskimi strankami. Sprejel je včeraj bivšega predsednika vlade Mihalakopulosa, takoj za njim pa zunanje ministra Makisosa. Ti poslednji razgovori bodo trajali po vsej priliki dva ali tri dni.

„Kupujmo domače blago“

Zborovanje v Unionu je bilo dobro obiskano

Ljubljana, 7. oktobra. Za današnje veliko zborovanje je bila unijonska dvorana lepo okrašena...

Naš izvoz je v stadiju likvidacij. Izvažamo lahko samo š, če damo blago pod ceno ali pa tedaj, kadar ima inozemstvo izredno slabo žetev.

Pred osmimi leti smo izvozili skoraj 300.000 ton pšenice, lani samo 12.700 ton. Pred osmimi leti smo izvozili goveje živine za 355.000.000, lani samo š 58 milijonov.

Skoraj v enakem razmerju je padla tudi naša domača industrijska in obrtna produkcija. ki je povzročila seveda hudo socialno bedo.

nad 110.000 ljudi v državni delo in zaslužek. Ta zaslužek bi znašal letno 700-800 milijonov, od česar odpade na dravsko banovino najmanj ena šestina.

Jugoslavija je bila v prejšnjih časih velik izvoznik delovnih moči. V zadnjem desetletju se je izselilo čez morje 150.000 naših delavcev...

Raznih lepotilnih sredstev uvažamo vsako leto toliko, da moramo zanje izvoziti 6000 volov itd.

Pri vsem tem pa dela naša gospodarska politika še tako posebne napake, kakor n. pr. lani, ko smo uvozili samo bombaževega prediva za 337.000.000 Din.

Generalni tajnik obrtniške zbornice iz Beograda Ranko Dostanič je sporočil pozdrav zadržanega predsednika NO vojvode Ilje Trifunoviča.

— Toliko surovin in toliko industrijskih podjetij imamo, da lahko skoraj vse pridobivamo v naših krajih razen kolonialnega blaga.

Tudi vino, rum, likerji, vse bolj teknejo z blestečo tujo znamko, pa čeprav gre največkrat za pristno domačo pljaučo.

Drugeča pa je z bogato gospodo. Za letoviša si izbira tujino in nosi denar čez mejo. Če naj mali konzument upošteva geslo »Svoji k svojim!«, bi se ga v prvi vrsti moral držati producent, ki to geslo poudarja, ker gre njemu v prid.

zahtevamo le dobro domače blago in tako dvignemo proizvode. Gospodinj bodo vedno sledile cenam, in če bodo spoznale, da so cene domačemu blagu previsoke, bodo zahtevale znižanje.

Klic »Svoji k svojim« ne prihaja samo iz narodnostnega čuta, ampak pred vsem iz socialnega, ker na ta način blujstvo imelo kruh in rasla bo zadovoljnost naroda.

Gospodinj naj se zavedajo, kolika je moč v njih in naj se združijo, saj na ta način pripravljajo svojim otrokom pot do kruha. In katera žena — mati — gospodinja ne stori vsega, če je v dobro njeni deci!?

Nacionalna svečanost na ljubljanskem strelišču

Ob navzočnosti kraljevega odposlanca in številnih predstavnikov je bil blagoslovljen novi prapor ljubljanskega strelskega okrožja

Ljubljana, 7. oktobra. Ljubljansko strelsko okrožje je imelo danes lep praznik. V prisotnosti mnogih odličnih predstavnikov javnosti in bratskih nacionalnih organizacij je razvil svoj krasni prapor.

Številni predstavniki

V prijaznem jesenskem opoldnevu so se začele na strelišču ob Dolenski cesti, kjer je že dva dni teknovalo 38 ekip za naslov najboljših družine ljubljanskega okrožja, posamezniki pa za naslov prvaka, zbirati bratske organizacije.

Prihod kraljevega zastopnika

Točno ob 10. se je pripeljal kraljev zastopnik brigadni general Jovanovič, nakar se je pričela svečanost razvitja prapora. Na sredo med zbrane edince, strelce, nacionalne organizacije in druge formacije je stopil podpredsednik ljubljanskega strelskega okrožja g. Sterlekar, ki je najprej iskreno pozdravil zastopnika Nj. Vel. kralja generala Jovanoviča.

Razvijajoč naš prapor, ki nosi sliko bele ljubljane in belega orla kot simbol naše Maša Slavčeva.

K uprizoritvi Cankarjevih »Hlapcev«

Slovenskega gledališča si ni mogoče predstavljati brez Cankarja. On je naš prvi dramatik, ki je posegel v globino slovenskega in izgrajil iz njega plevel in rože ter jih pokazal svetu. Podržal je zrako pred obraz naroda: taki smo! Vzbudil je v zakrknjenih odpor in ogorčenje, v poštenjaki pa samoznospoznanje. Cankar je bil, je in bo vedno živa vest naroda.

Vse premalo komentarjev imamo napisanih o Cankarju kot pisatelju, pesniku in dramatik in nikoli jih ne bomo imeli dovolj, kajti njegove globine ni mogoče izčrpati. Fabula, vsebina njegovih iger je samo ogrožje, ki ga potrebuje za razgrinja na njem človeške duše in je samo sredstvo za dosego enega cilja: razkritja miselnosti in tvorbe in najskrajnejših psiholoških nagibov, ki so vzrok dejanja.

Režiserjeva naloga je, dati pisateljevim besedam življenje in to ne samo v domišljiji, kakor stori to sleherni čitatelj, oživiti mora besede stavek, dejanje, predvsem pa idejo, potom drugi oseb. Biti čitatelj drame se pravi biti suvereni gospodar nad domišljijo, možno tisočere variant in ugibanj o pisateljevem hotenju; biti režiser in postaviti igrjo na oder, pa se pravi, odločiti se za eno formo, ki naj bo čim adekvatnejša pisateljevim zahtevam. Sodi, da je za uprizoritev drame zanimivo režiserjevo gledanje na delo in pisatelja. Evo, kaj pravi režiser Debevec: »Zame pomeni Cankar absolutni višek naše literature, on je naš slovenski klasik. Njegova dela imajo nadlovensko vrednost

nih izvajanjih, na podlagi dokumentov in citatov iz tiska je prikazal predvsem sistem dela in borbe kakor ga predstavlja tvrdka Baťa s svojo tvornico v Borovem. Na eni strani je v tej borbi velekapitalistično tuje podjetje — tako je izvajal čevlarski mojster Kristan —, ki izkorišča jugoslovane, na drugi strani pa stotisoča jugoslovanskih državljanov, obrtnikov, delavcev in trgovcev in njihovih družin, od katerih je velik del že danes na beraški paliči, dočim drugi vsak dan pričakujejo gospodarski pozin. Govornik je nadaljeval: »Naša borba je pravična in poštena. Ne borimo se za milijonske dobičke, borimo se za zadnji kosček kruha, za gospodarski obstoj, za življenje! Dolžnost države je, da nam pomaga v naši pravični borbi. Pošteno davkoplačevalci smo, ki dajemo državi tudi krvni davek, mi moramo biti pripravljeni vsak čas, da naš država pozove, da branimo s krvjo in lastnim življenjem njene meje. Kdor je resničen Jugoslovane na srejo in prepričanju, ne bo kupal tuje blaga, in zato trdno pričakujemo, da nas boste podpirali v naši borbi, ker ako podpirate nas, podpirate same sebe!« Ko sta na kratko izpregovorila se zastopnik Delavske zbornice Bogdanović iz Beograda, je predsednik po dobru duhu urah zaključil veliko zborovanje. Govore je prenašal tudi radio.

državniške zavesti, izražam svojo globoko občuteno željo, da bo ta prapor vedno kakor do danes, tudi v bodoče palpal čist in časten za ideale strelske družine, katera neomajno zastopa hotenje po mirolojubni moči, ki združuje vse predele naše domovine v eni misli: pripraviti najširše plasti naroda z odlično samozavestjo za skupno borbo in skupne uspehe tedaj, ko bo to zahteval čas! S to mislijo naj bo naš prapor vodnik in znak za sedanji rod, a tudi navduševalec memento generaciji, ki prihaja! V tem imenu kličem vsem gostom in vsemu zvestemu članstvu: »Dobrodošli in strelski zdravo!«

Razvitje prapora

Nato je kraljev zastopnik razvil prapor, ki sta ga blagoslovila najprej kanonik dr. Tomaž Klinar in nato pravoslavni prota Dimitrije Budimir. Potem je general pripel na prapor krasen, težak svilen trak z zlatim napisom »Aleksander«, dar Nj. Vel. kralja. Izročil je prapor v roke podpredsednika z besedami: »Brat podpredsednik izročam prapor, da ga čuvate in nosite v čast in slavo naše domovine in našega kralja.« »Hočemo! Živel kralj!« je vzkliknil podpredsednik in spontano so se ohtvale vse edince. Iz stoterih grl je zaorilo: »Živel kralj!«. Godba je zaigrala državno himno, a vsi praporščaki zbranih bratskih nacionalnih organizacij so naglani prapore v pozdrav. Bila je to kasna manifestacija, nepozabna slika. Podpredsednik je potem prapor izročil praporščaku Francu Cvetku. Prečital je dolgo vrsto imen darovalcev, ki so zabili zlate zbejbe v novi prapor. Med darovalci je tudi Nj. Vel. kralj Aleksander. Z vzklikom: »Živel Nj. Vel. kralj Aleksander!« in njegov visoki kraljeviski dom!« je podpredsednik zaključil slavje.

Pohod skozi Ljubljano

Ob pol 11. se je pred streliščem formirala silovita povorka, ki je krenila v mesto. Na čelu je jezdil poročnik Risto Malič na čilnem vranecu, sledila je sokolska konjenica pod vodstvom br. Dušana Gorazda. Pred konjenico so jezдили štiri fanfaristi in praporščak. Za konjeniki je stopala godba dravske divizije, ki ji je sledil junaški praporščak strelcev Francs Cvetk v spremstvu dveh uniformiranih članov Narodne odbrane. Osvajajoč je bil pogled na cel gozd sokolskih in drugih praporov, ki jim je sledilo sokolstvo. Četam v krojih in v civilu so sledili skavti, nato skupina oficirjev v paradnih uniformah, za njimi so pa stopali strelci s puškami, člani JA in dve strumci četi Narodne odbrane, poseben oddelek NO v svetlomodrih srajcah pa na koleh. Impozantni sprevod so zaključili četniki s svojim mrkim praporom.

Med živahnim sviranjem godbe in ob dobnih zvokih fanfar je povorka krenila po Dolenski in Karlovski cesti, po Florjanski ulici čez Stari in Mestni trg pred magistrat, kjer so že bili zbrani vsi zgoraj imenovani predstavniki. Na Starem trgu se je povorka pregrupirala, tako da je šla godba dravske divizije na čelo, sokolski konjeniki so pa zaključili sprevod. Pred magistratom se je postirala godba pred Krisperjevo hišo, vse ostale edince in formacije so pa nato v strunnem, naravnost vzornem koraku defilirale mimo spomenika in se potem razšle. — Zvečer so bile strelcem razdeljene nagrade na živahnem družabnem večeru

15 let mariborske »Drave«

Lepo uspel koncert — Iz mariborske kronike

Maribor, 7. oktobra. Pod pokroviteljstvom železniškega direktorja g. Josipa Cugmusa je Narodno železničarsko glasbeno društvo »Drava« proslavilo v onskih dvoranah v soboto 15letnico svojega obstoja. Visoko umetniško zmožnost je dokazal tako vokalni kakor instrumentalni koncert, ki sta oba žela oblo priznanja s strani publike, ki je docela napolnila obširno dvorano.

Mimilo je petnajst let, odkar je bilo v Studenih pri Mariboru osnovano majhno društvo, ki si je nadelo nalogo, s slovensko pesmijo vzbujati med takrat še nezavedni železničarji narodno zavest. Ustanovitelj društva g. Vokac se je vso dobo zavedal dolžnosti in je s sodelovanjem drugih postrvovalnih tovaršev dvignil družbo na tako višino, da danes zavzema eno prvih mest v mariborskem glasbenem življenju. Iz prvih majhnih početkov se je v tej dobi društvo razvilo v močno glasbeno organizacijo, ki goji skoraj vse muzikalne panoge (veliki pevski moški zbor, tamburaški zbor, orkester in godba na pihala). Poleg tega je »Drava« ustanovila glasbeno šolo, v kateri poučuje trenutno sedem profesorjev. Gojenci so pod taktirko prof. Hinka Družoviča pokazali veliko kvaliteten zmožnost. Koncert so postelili med drugimi kot zastopnik pokrovitelja g. Nedeljkič, škof dr. Tomažič, predsednik mariborske mestne občine dr. Lipold, sreski načelnik dr. Senekovič, zastopnik centralne odbora UJNZB Simončič iz Beograda, direktor mariborskih državnih železniških delavnice Jovič, direktor dr. Tomineček ter zastopniki raznih pevskih in drugih organizacij. Cestitke so poslali Glasbeno društvo »Konstantin« iz Niše, ljubljanska »Sloga«, pevsko društvo Maribor, mariborski »Jadrani«, mestna godba iz Maribora in še več drugih.

Jubilejni koncert je otvoril s slavnostnim govorom ustanovitelj društva predsednik Vokac, ki je v kratkih besedah orsal zgodovino in delovanje v vseh petnajstih letih, nato so pa zastopniki »Sloge« in »Jadrana« poklonili društvu razna spominska darila.

Potem je nastopil tamburaški zbor pod vodstvom direktorja Pvrke in zaigral tri uspele skladbe. Za tamburaši je nastopil šolski orkester, ki ga je dirigiral prof. Družovič. Priznati je treba, da so gojenci dokazali veliko zmožnost in razumevanje tudi za težke skladbe. Moški zbor se je predstavil s sedmimi izbranimi in skrbno nastudiranimi pesmimi. Kot solista sta nastopila tenorist Avgust Žvirko in bariton Anton Paganelli. Najbolj je sprejemljivi priznani mariborski umetnik g. Lukež. Zbor razpolaga z izbranim glasbenim materijalom in

Obmejni kraj brez hrama prosvete

Poljanska dolina 5. oktobra. Popotnika, namenega skozi Poljansko dolino proti Zirem, povede pod Staro Oselico na Trbji pri mostu lepa cesta desno o Sorci. Zavijejo po 10 min. hoda še bolj na desno v idilično, tiho dolinico. Cesta vodi ob bistrem potoku in čez uro hoda prispede do vasi Slavonje pod Novo Oselico. Čedno, čeprav preprosto poslopje se diči z napisom »Sokolski dom«. Da, kraj ima svojega Sokola, ki prav vneto deluje, zlasti še na prosvetnem torišču pod vodstvom učitelja br. Stefeta ob pomoči br. Karla Marolta, župana br. Lovra Teibana in drugih. Poleg Sokola so ustanovili kot obmejno stražo še strelsko družino.

Vobče je očitna zavednost tega idiličnega kraja z liknimi kmečkimi posopji. Narodna zavest pa tu ni ukoreninjena šele izza prevrata. Že pred vojno so ti napredni ljudje sloveli daleč okrog. Sem so leto za letom pohitevala sokolska društva iz Žirov, Cerkezna in Idrije, pod vodstvom tedanjega župnega starešine br. Engelberga Gangla. Sokolska in narodna zavednost je zasluzila tem več občudovanja, ker je kraj bil do najnovejše dobe takorekto brez šole. Dobil jo je šele pred 10 leti. V kraju je nad 150 šolskih otrok, imajo trirazredni

Kaj so »Hlapci«? Drama človeka Jernana, poštenjaka, butajočega ob oblast, ki zahteva, naj se ji vse pokori za vsako ceno. V boju zoper njo se Jerman v prvem dejanju vzpne, v drugem zrašte, v tretjem odbije ultimata oblasti v četrtem jo napade, zanašajoč se na ljudstvo — a to ga izda in končno ga obvarujeta pred obupom mati in dekle. Visoko nad prepadom dolečin kompleks hotenja in čustvovanja, je spoznanje dolžnosti, ki ukaže Jermanu, naj posveti življenje njima. Ta dolžnost premagaja njegove idejni fanatizem in v ljubezni do bližnjih zraste zanj nova življenjska vrednost. Med njimi in onimi, ki se predajajo brez boja, je prepada.

Gre mi v režiji predvsem za to, da bi ustregli posamezni predstavljalc vlog čim bolj Cankarjevim intencijam. Predvsem župnik, Komar in Hvastja. Posamezne figure so simboli. Jerman — poštenjak, uporništva. Hvastja — kruhoborca Komar — neznačajnost, nadučitelj — službene plahosti. Pisek — pojanstva, Kalandar pa — kremenitosti ljudstva.

Če bo ta naša predstava Cankarjevih »Hlapcev« vsaj stopnica, na kateri bodo gradili znanec spoznavanje Cankarja, smo dosegli svoj namen.

Kristina

V Loeblovi gostilni pri kopališču, najbolj razuniti po vsem kadru, je bilo zvečer veselje. Tri niske so bile premogla vse ostarjela. Čez dan so bile prazne, samo šarži so hodili na žganjico. Zvečer po beletu in po

bo pod vodstvom dolgoletnega pevovodje Albina Horvata dosegel še lepe uspehe. Dirigent Lojze Zekar nam je predstavil godbo na pihala z dvema težkima skladbama. Uspešili in kvalitetno dobri koncert je bil res dostojna proslava marljivih in postrvovalnih Dravešev.

Popoldne je priredili Cirih in Metodovo društvo na Trgu Svobode tombolo. Prvo darilo 3000 Din v gotovini je dobila hčerka želarja Elza Slatenšnikova drugo darilo 1500 Din v gotovini mizarski pomočnik Anton Kolar, tretje, pohištvo za samsko sobo, Justina Kerševca, četrto, kuhinjsko opremo, delavce Franc Berleg; peto, žensko kolo, Angela Dobnikarjeva, služkinja; šesto, moško kolo, Kristina Leskoviškova itd.

Mariborski šahovski klub je priredil v soboto zvečer v hotelu Orel brzoturmir; to je bila obemem odhodnica nekaterim članom. Turnirja se je udeležilo lepo število tekmovalcev in si je pridobil prvo mesto z 9 in pol točkami Ostanek, 2 in 3. Vasja Pirc in Hribar 8 točk, 4. Šavli 7. 5. Konik 6, dr. Lipaj Sterniša, Kukovec in Kajič 5, Lobbok 4, Golec pa 3 točke. Po turnirju se je vršila intimna proslava z razdelitvijo daril.

Preteklo noč so obiskali neznanji vlomilci trgovino Milana Rantasa na Aleksandrovi cesti v Studenih. Prišli so v trgovino s pomočjo ponarejenih ključev, s katerimi so odprli vhodna vrata. Odnegli so, kar j m je prišlo pod prste, zlasti cigarete, koleke, znamke. Škoda je znatna.

Trije hudo ranjeni zaradi karambola motociklov

Pri kolesarskih dirkah, ki jih je priredil motoklub »Perun« na progi Zgornje Hoče do Pohorskega doma, se je danes popoldne zgodila huda nesreča. Ko je dirkal 35 letni trgovec Fašing s prikolico proti Reki, mu je prišel nasproti — čeprav je bila pravo zaprta, na motociklu 24-letnik Ledvinka, ki je imel na sociusu neko gospodično. Zaradi že nastale teme sta na ovinku trčila skupaj, pri čemer sta se obe motorni vozili razbilj. Fašing je ostal na sredi ceste hudo poškodovan, krvavel je po vsem obrazu, dvakrat ima zlomljeno levo nogo in roko. Poškodovan je tudi na glavi. Tudi Ledvinka je odletel s kolesa in si zlomil levo nogo. Dobil je pa tudi hude notranje poškodbe. Gospodična na sociusu je dobila živčni šok. Fašinga so prepeljali v Gradec, ostala dva pa v mariborsko bolnišnico.

nico — toda brez šolskega poslopja. Učni sobi sta ena v zasebni hiši, druga pa v Sokolskem domu. Seveda je pouk v takih razmerah težaven in uspehi nikakor niso takšni, kakor bi se pri tem razumevem narodu lahko dosegli.

Obšinska uprava in vse prebivalstvo hrepeni za tem, da bi čimprej dobili lastno, vsem učnim potrebam ustrezajočo šolsko poslopje. A kaj — v občino spadajo štiri šole, dohodki pa so sila revni, posebno se zdaj ko stoji vsa obrt. Lesna trgovina je nudila v normalnih časih poleg živinoreje glavni dohodek. Dalje je večina največjih in najtrdnjših ljudi prišla pod tujo državo. Imajo za šolsko stavbo še pripravljene prostor in 130.000 Din fonda, kar sicer kaže dobro voljo, je pa za zgradbo še daleč daleč premalo. Sveta dolžnost nadrejenih oblasti je, da temu kakor vobče vsem obmejnim krajem posvetijo potrebno pozornost in pripravorejo do zaželjenega hrama prosvete.

Prejšnje čase so imeli ti prebivalci živahneje stike s Cerknom in Tolminom. Saj vodi odtoč dežel. cesta na Cerko. Tudi Cerkniki in Tolminci so prehajali tod mimo in delali izlete v te kraje. Ti vedni stiki so zlasti tudi dvigali zavednost. Ali vse to je po vojni izostalo. Zdaj prihaja v kraj lepo število »Jutra« in »Domovine« tudi Vodnikova družba ima primerno število članov — klub vsem tegobam.

tistem, kar so šle leta osemnajstega imenovali večerjo, pa je navadilo notri moštva kakor na fronti v kaverne. Plašči so izpuhtevali kasarniški smrad, zadimljeno je bilo od duha, tebeca listja, zvitega v svalčice. Komaj sosed je videl sosed. In t i se pilo in ljubilo. Tri natakarice so nosile na mizo neko temno tekotnico, ki je žgala in upijajala. Izza kuhinjske linice se je zadirala debela ostarica. Svoj čel je bila laetnala bordela v Judenburgu. Zdaj je točila potvorjeno vino, pribavljala soldatom cipe, in za večerjo prodajala pečeno volovski kri, poln kroznik za malo denarja, za petnajst kron. In ne zavoljo pijače, tudi ne zavoljo cipe, temveč zavoljo pečene volovske krvi in bordelece svobode se je večer za večerom polnila gostilna pri kopališču. Ostale ostarice v trgu pa so zevale praznote.

Enoletnika Polai in Vrbovec sta se perila skozi prvo in drugo sobo, prepelno najbolj izbrane zmesi tržaških in dunajskih poni-glavcev. Bosanci in Slovenci so ždeli vmes kakor mutci. V tretji sobi pa je bil shtabe: veika družba slovenskih in bosanskih in čeških enoletnikov in podčastnikov.

Oskar Valjančič je prišel danes iz tečaja, — je s tankim svaščim glasom označil velfeldalec Voja. Čeda Todič in Rade Tolpa sta prikrala.

— Potem se bo nocoj zglasil še tu pri nne?

— Kako pa. silno smo radovedni. kako so ga v kurzu naučili metati mine na Laha. — Ne bo ga ne k nam, smrkavce. Naj gre k »Avstrijskemu cesarju šahirat in biljar-dimat s Tirlici! Med nje spada!

— Res, zdaj ko je kadetaspirtant, mora v

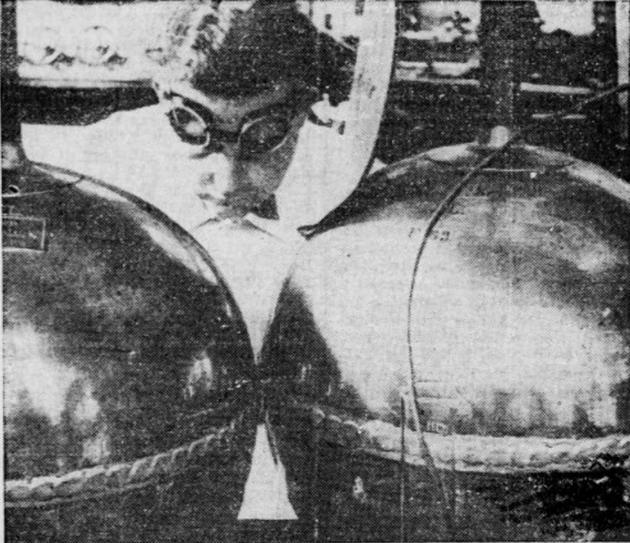
Dogodki po širnem svetu

Francosko-kanadska pogodba

V Parizu so te dni podpisali francosko-kanadsko trgovinsko pogodbo. Za Francijo jo je podpisal zunanji minister Barthou, za Kanado pa njen poslanik pri francoski vladi Bennett

270 stopinj pod ničlo

V nekem kemičnem laboratoriju v Berlinu so v teh pripravah spremenili helij v tekočino in dosegli temperaturo skoraj 273 stopinj pod ničlo

Angleški vojaki s plinskimi maskami

Tudi v angleški vojski so zdaj uvedli maske proti plinom. Na sliki vidimo oddelek angleških čet na vojskih vežbah blizu angleške obale

115 let je moral plačevati alimente

Nek škotski sodnik je izrekel sodbo, ki se pač ne bo dala izvršiti. V Plamorganu je gospa Rangow vložila zoper svojega moža tožbo za ločitev zakona zaradi zakonske nezvestobe. Njeni dokazi so bili neizpodbitni, toda huda ženska je naredila na sodnika utisek, da je priznal sam od sebe prav močne olajševalne okolnosti. Sodnik je moral izreči razpoko in obsoditi krivega soproga, da plača bivši ženi alimente. Prisojil ji je vsega skupaj 300 funtov šterlingov, katere pa mož, ki ima majhne dohodeke, lahko plačuje v tako majhnih obrokih, da ima 115 let časa, da izplača celotno vsoto.

Zaročni prstan princa Jurija

Vsa Angleška z vsemi dominijoni in kolonijami obdružuje zaročni prstan, ki ga je princ Jurij kupil svoji nevesti. Angleški časniki so prinesli slike prekrasnega prstana z opisom, ki je tako podroben in natančen, kakor pri vsaki stvari, ki se tiče kraljevske hiše. Prstan ima prekrasni safir; njegova barva je zaradi tega tako ugajala princu, ker ga spominja na oči njegove neveste. Ob strani sta dva velika diamanta, ki ima vsak četrtino safirjeve velikosti. Prstan je vreden 2000 funtov šterlingov in bo po mnenju londonskih juvelirjev imel to posledico, da bodo za to sezono safirji v modi zaročnih prstanov.

Uspešno cepljenje proti rumeni mrzlici

Ravnatelj Pasteurjevega zavoda v Tunisu Nicollet je poslal francoski Akademiji znanosti v Pariz obvestilo, da se mu je posrečilo odkriti uspešno cepivo proti rumeni mrzlici. V Francoski Vzhodni Afriki so cepiti zadnje tri mesece s tem serumom nad 3000 oseb. Pokazali so se tako pozitivni uspehi, da je guverner dežele predpisal obvezno cepljenje prebivalstva. Učinek cepiva proti rumeni mrzlici traja vse življenje.

44letni fast je „karal“ 66letnega zeta

Poštni uradnik R. L. v Bile Lhote šteje 44 pomladi, pa je omočil eno od svojih petih hčera, 24letno Marijo, za 66letnega Fr. Albrehta. V zadnjem času se je nebo precej neenakega zakona prevleklo s črnimi oblaki, bliskalo in grmelno je tako, da je prišla hčerka Marija domov in bridko položila svoj položaj svojemu očetu. Ta je previdno počakal na dan, ko je pomagal zetu pri spravljanju sliv in bil zato nagradjen s par čašicami likerja. To mu je dalo korajžo, da je svzel v roko svojega 66letnega zeta. To se pravi z drugimi besedami, da ga je začel dejansko obdelavati ne glede na to, kam pada. Mili zet pa je brez ozira na svoj položaj in udaril z njim tasta razjarjenega tasta gladko odbil, zagrabil ga za uho, ga utrgal in udaril z njim tasta naravnost v lice. Razume se, da je tasta bojevitost takoj ponehal, da je jadrno poiskal zdravnika; orožniki pa so odpeljali ljubeznivega zeta v bržon. Tako je to, če je zet starejši od tasta.

Nov gost v živalskem vrtu

Veliki francoski živalski vrt Vincennes pri Parizu je dobil te dni nov prirastek: kosmatinca, ki ga vidimo na sliki, kako si ogleduje novi dom

„Veloski“

Mladi Abel Resignol iz Voirona si prizadeva, da bi uvedel v življenje novo vrsto smučanja, tako zvanj »veloski«. S to smučarsko pripravo je skočil z veliko brzino 30 m daleč na skakalnici v Mont Genevru

Še ena iz Nemčije: Berlin naraste čez noč za 5 ha

Dne 30. marca 1934. je berlinsko mestno ozemlje merilo 88.251,81 hektarja. Dne 1. aprila 1934. pa je izšlo mestno poročilo, da meri 88.356,8 ha! Čez noč je torej narastlo za pet hektarjev ali petdeset tisoč kvadratnih metrov. Petdeset tisoč kvadratnih metrov ni malenkost niti za ozemlje svetovnega mesta. Ampak kako je to mogoče? Je mesto nakupilo zemljišča? Je korigiralo meje in pri tem kaj zamenjalo? Ne eno, ne drugo! Sploh se ni zgodila niti najmanjša stvarica. Šele nadaljnje poročilo razjasni vsa reči, ko pravi: »Malenkostni prirastek mestnega ozemlja je nastal zaradi novega merjenja ozemlja zaradi korektur«. Le zemljemerci so boljše opravili svoje delo. Nemška točnost! Če se primerijo pogreške v merjenju kje sredi Afrike ali na tečajih, no, nič hudega. Ampak v Berlinu? Hm!

Kako je nastala beseda snob

Beseda snob je bolj ali manj znana med nami, saj je mednarodna. Tako pravijo ljudem, ki je nečimeren, domišljav na zunanji in znotraj, hkratu pa prazen in puhel v glavi, srcu in žepu. Zanimivo je, kako je ta beseda nastala. V prejšnjih časih so bile mnoge angleške univerze odprte samo plemiškim sinovom. Premožni meščani pa so bili tako častihlepi, da so z velikimi ustanovami za univerze dosegli, da so bili njihovi sinovi izjemoma pripušteni na te čisto plemiške univerze. V takih primerih so vseučiliški uradi v svojih zapisnikih in seznamih napisali za imenom takega meščanskega dijaka opazko: »nob.«, kar je okrajšano iz latinskega sine nobilitate, t. j. brez plemstva. Tekom časa se je iz te okrajšave izemil izraz snob, ki pa je izgovor prvotni pomen in izražal danes samo neugodno sodbo osebnosti človeka.

Učiteljski praktikanti na čeških šolah

Varčevanje je izredno lepa čednost. Iz tega vzroka je uvedla češkoslovaška vlada tudi v šolstvu tako zvane učiteljske praktikante z mesečno nagrado 300 do 400 Kč. Ti praktikanti so imenovani na ustanovljeni mesta in morejo po predpisani dobi polagati usposobljenostne izpite, nakar se po gotovem času prevedejo v začasno službo in šele potem v stalno. Učiteljske organizacije protestirajo ne toliko proti uvedbi praktikantov kot takih, temveč proti temu, da so tako slabo nagradjeni. Na meščanske šole se zaradi pomanjkanja kvalificiranih učiteljev postavljajo absolvirani filozofi, ki opravljajo potem v istem času kakor njihovi tovariši na srednjih šolah, profesorske izpite. Toda češki filozofi ne kažejo veliko veselja do dela na starih meščanskih šolah, pač pa se zanimajo za reformirano meščansko šolo, kjer se prilagajajo največ na one meščanske šole, ki imajo humanistično smer.

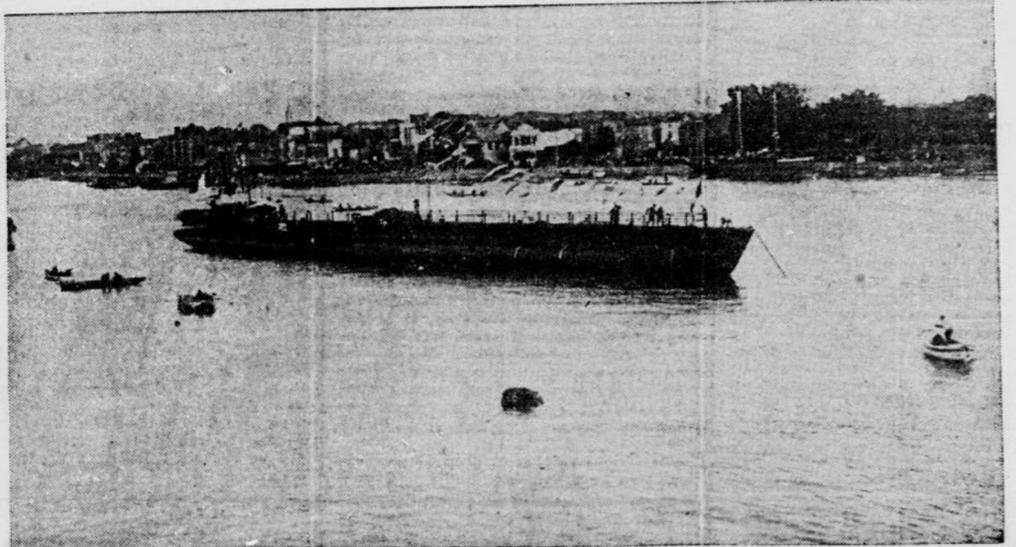
Čevljarska bitka na višku

Kakor pri nas, protestirajo tudi na Češkem čevljarji proti popravljalnicam raznih čevljarskih tovarn. V prvi vrsti seveda proti popravljalnicam veletovarne Baťa. Slednja pa spet ni lena in je organizirala protiakcijo, da morajo popravljalnice kot splošna narodna dobrota ostati. V prodajalnicah Baťa nudijo kupeem v podpis zadevne pole, telegramske goliče, protestna pisma in še marsikaj. Popisane protestne pole se dnevno preštejejo in zvežejo v knjige po 250 pol s 5000 podpisniki. 17. septembra so nabrale Baťove prodajalne že 880 knjig, ki tehtajo 300 kg. In vsi ti milijoni podpisnikov zahtevajo, da ostanejo tovarniške popravljalnice.

Preko praških pošt je slo že nad 20 tisoč protestnih telegramov in več kot 5000 protestnih pisem. Iz vseh teh proslavov pa se baje vidi, da je Baťova veleledarstvo v najhujših zvezah z narodnim gospodarstvom vseh strok in iz tega da izvira, da Baťa ne proizvaja vseh fabrikatov za izdelovanje čevljev sam, temveč da jih naroča po vsej državi. Do 17. septembra t. l. je zbral Baťa 4.400.000 protestnih podpisov, ki zahtevajo, da ostanejo tovarniške popravljalnice čevljev. Razumljivo je, da tudi naprotne organizacije ne drže rok križem in trenutno je največja čevljarska vojna na vrhuncu.

INSERIRAJTE V „JUTRU“

Splovitev nove francoske podmornice

V Nantesu so spustili v morje najnovejšo francosko podmornico »Iris«

hotel med oficirsko elito. Da, ali že veste, kakšno prečudno atrakcijo je hotelier prekrbel svoji odlični družbi? Iz Gradca je privlekel starega, skrahiranega opernega pevca. Da ne umre od lakote, se ta uboga tenorska reva vsak večer vbadja za klavirjem, igra valčke in šlagerje... Ooo, treba ga je čuti, kadar se davi z arjo Radame-sa... Ali pa njegov vojni očenaš!... Stotnik Hauer ga poslušajo stojé in je časih vsa slinast od giničnosti...

Vsa zmečkana in nejevoljna se je med stoli in pijanimi soldati, ki so silili vanjo, preinila v zadnjo sobo Kristina. Trdna, skoro zasopla je poklicala: — Gospod Polaj!... ali ves smem prositi, gospod Polaj!... pridite domov!

— Kaj se je zgodilo? Mi ne morete tu povedati? — Ni hudega, gospod Polaj, samo zaradi sobe. Gospod kadet aspirant bi se rad prielil k nam — hočem reči, k vam. Poidite, prosim, da se pogovorimo!

In že se je rinila nazaj, otepaje se soldaške sode, in je hitela domov. — Dobra kontrola! — se je posmehlil Voja. — Stavim glavo, da ti je Oskar že vse prebrskal. Poznam ga, takšne ima navade. — Saj! — je zahudil Polaj. — In ves imam narobe. Se brskati mu ni treba. Odsel je.

S trga se je videlo, da je v sobi temno. Enoletnik Polaj je hitel gori in prižgal luč. Na kovčegu je bilo poznati, da je Otokar že pobrkjal v njem. V omari med perilom so se opazili sledovi njegove nemirne roke.

In tam na stari kredenci je bilo vse razmetano: časniki in revije in izvodi revolucionarnega dijaškega glasila, ki jih je Polaj najskrbneje varoval. In steklenička borovnične marmelade, ki jo je Polaj pred meseci prinesel s seboj z dopusta, je prazna, pa naj jo ogleduje in proti luči zasuje kakor hoče. Ali se je je polakomnil Otokar, falot brezvestni? Ali pa...

Zunaj v kuhinji na podstrešju je zajokalo otročje. Že spet, spet joka. Lačno je. Ali še ni umrlo? O da, prav mogoče in verjetno je, da je meezo pobrala Kristina, nezakonska mati. Še zdi ne vé, kdo je otroku oče. Praporščak Vancura? Zato, ker je praporščak? Zakaj ne kakšen general? Ih, kaj pa Oskar, ki je bil pred letom še smrkvavec, drzen smrkvavec?... Vse se pokrade. Tavlna ni greh, pohlep in potreba sta močnejša kakor vest. Lakota ustvarja svoje zakone in paragafe.

Dete joka. Vsako noč seka tišino njegovo neutušeno vkanje. Podnevi potem menda zadrema, a proti večeru se vaeleli sproti in spet razlega njegov jok.

Rad bi ga videl Polaj, rad bi videl otročička, kakšen je in kako se more živeti to drobno, do vsega svojega obdaja izokano bitje.

Polaj je kruto sklenil: »Selil se bom — da, selil! Nikakor ne zaradi otroka — tako se izgovorim pri gospodinj... — marveč?... Zaradi česa neki? Zaradi kadet aspiranta Oskaria? Ta pojde kmalu na fronto. Zato, ker vse izjine? Beda! Gospodinja, Kristinina mati, bo vila roke in se zaklinja-

la na pet ran božjih, da se nikdo njenih ničesar ne dotakne. Teda, zakaj se boš selil, Polaj? Ah, se bo že našel kakšen izgovor... Da si revež sam, da ne zmoreš najemnine in da se preseliš v kasarno, bašta!c

Pospravil je nekatere stvari s kredence in jih zaklenil v kovček, ugasnil luč in stopil na podstrešje. Razpoznal je pred kuhinjskimi vrati, da je Kristina sama doma z otrokom. Šepeče mu in ga tolaži. Nebogljence je, utrjeno od joka in šibkosti, počasi zadremalo — tako je zadnji čas večkrat medlelo... In zdaj se ni vzdramilo, ko je škempila ključa in je v kuhinjo mračen vstopil enoletnik Polaj. Brez pozdrava — tako so s Kristino ravnali vsi — je vprašal, če matere ni doma.

— Veak čas mora priti. Bogve... da se ni spet kje zapila! Po mleko hodi vsak večer, otroke je vzela s seboj... saj si lahko mislite... po vseh hribih kolovratijo okrog. Mleka ti trdi kmetje ne dajo, le kakšnega žganja... križi je z nami, gospod Polaj!

— Selil se bom, Kristina. To povejte materi, kadar pride!

— Za božjo voljo!... Selili... Ampak, gospod Polaj! Menda vendar...

Dvignila se je od otroka. Nizko je pogledala izpod čela. Začuditi se je hotela, pa se ni mogla. Tako iztrpljena in tako neumna, za kakršno so jo imeli vsi, se ni upala čuditi ničesar več.

In Polaj je že zapustil kuhinjo. Da se ne izplača nazaj v gostilno, je samega sebe preveril. Legel je v mrzlo posteljo, pregrnil čez odelo še plašč, pritegnil žarnico s

konopcem, da mu je svetila za vzglavjem; zagledal se je v šop velikih papirjev. Listal je, prebiral: — pesmi so bile vmes, natipkane v nekdanjem dijaškem glasilu, posevčene mladi ljubezni in svetlim zarjam bodočnosti.

In znova je zunaj v kuhinji zavekalo dete. Stara je pristokljala domov. Pijana je, ni dvoma. Jadikaje zaradi oteklih svojih nog. Zaradi sorodnikov, ki so jo zavrgli. Zaradi kmetov, ki jo kakor zver poganjajo od hiše. Po praznem štedilniku ropoče, lonce premetuje. Pretepe fanta, sina najmlajšega.

— Že ves dan me jezi, paši sin!... In tuli ona in tuli fant, ki se pred materjo, grozečo z železom, lačen umika pod odelo.

— Kristina, ti da si hči? — razpase mati jezo še nad zavrženko. — S pankrtom te požnem med cigane, cipa ničvredna! V bordel, ne pa pod mojo revno streho!

Nenadno je stana utihnila. Le še šepet se je čul ekozni steno...

— Kaj, za božjo voljo! Selil se bo? O, saj ni mogoče! Saj ni znorel! Saj to so naše zadnje krone!...

Blazno je zaihtela pijanka. Pa se je spet pomirila, dvihnila in se vdala v božjo voljo.

— Kristina! — je velela polglasno. — Kristina, takoj mi pojdeš k njemu!...

Tiho so se odprla vrata v sobo. — Ali čitate, gospod Polaj?... Mnogo elektrike gre, pravi mama — toda ne zamerte, je čitajte!... In oprostite, da vas

nadlegujem. Saj sem vedela, da ne spito... Otroka moram preobleči!...

Pobrkjala je po omari, da poišče čunje... Ni jih našla.

— Kaj me pa gledate? Zakaj me tako gledate? — je vprašala nerodno. Smešno nerodno... In že se je dvignila od omare in pristopila k postelji.

— Kaj pa čitate? — Polaj ni odmaknil oči od nje, samo platnico knjige je prikrnil.

— Aha, »Das deutsche Leid...« še nisem čitala.

Še nikoli ni nič čitala, to se vé... Sedla je na posteljo.

— Zakaj ne odgovorite?

Ze je iztegnila roko, da ga zajame okrog vratu. Teda je Polaj uporno prislonil glavo nazaj na vzglavje. Njegove nepremično zroče oči so velele:

— Pojdite vendar, Kristina! Pojdite! Dete vas kliče!

Jokal je v kuhinji otrok. Cvileče. Neutolažljivo. Ni, ni mleka.

— Lahko noč!... Tihoo je odšla Kristina, kakor senca. Lahko noč! Tržna noč!...

Spodaj preko glavnega trga, so se vlekli oni iz Löölove gostilne pri kopaljšču, šmar-nice pijani. In isti hip so zajela vrata v sobo — kakor lisjak ozerno je vstopil kadet aspirant Oskar Valjančič: »Servus! Si ravno kar ljubil? Ih, Polaj — stara kore-nima!c

Sportna nedelja

Preveč je bilo golov

na tekmi Gradjanski : Primorje, da bi črno-beli ostali na vrhu — Vrstni red v V. skupini : Hašk, Primorje, Gradjanski Ilirija

Ljubljana, 7. oktobra. Izločine tekme za državno prvenstvo se nagle bližajo koncu in v naši skupini smo z današnje nedelje potegnili črto pod dosežene uspehe in neuspehe. Zadnji del te dolgotrajne in vznemirljive konkurence se je za nas odigral v Zagrebu, dasi so bili prvotni sklepi in žrebi drugačni. Situacija v prvenstveni tabeli pred tem srečanjem se ni bila popolnoma jasna. Primorje je z boljso razliko branilo prvo, drugi nasprotnik današnje tekme, Gradjanski pa je iz istega razloga zavzemal predzadnje mesto. Računov in kombinacij je bilo — dasi bistveno niso mogle povzročiti senzacij — še mnogo in zato ni čudno, da je z moštvo Primorja krenil v Zagreb poseben vlak navdušenih prijateljev našega nogometa, ogromno zanimanje pa je vladalo za današnji izid tudi med mnogimi drugimi, ki so se zadovoljili s tem, da bodo odrešeno ali porazno vest počakali doma.

Zagreb ljubljanskim moštvom še nikoli ni odstopil lovorik in veselje smo bili že, če se nam moštva odtod niso vračala s košem golov. Črno-beli so šli na pot s štiri-

rimi rezervami, »purgerji« so se vsestransko pripravili na »sprejem« in srečanje je res končalo tako kot so želeli oni. Kljub visoki razliki — ali morda baš zato — pa so zagrebške ocene ljubljanske enajstoričnice dovolj ugodne, tako da je menda vendarle prišel čas, ko bo Zagreb računal za ljubljanskim nogometom realno. Razlika štirih golov pa je v tabeli povzročila menjavo prvih dveh mest, med katerima je zdaj vrhinja Hašk, naslednji pa Primorje — zaradi slabše razlike golov. Gradjanski ima 6 točk in tretje mesto ter ga čakajo še kvalifikacijske tekme, medtem ko se Ilirija vrača v gostjo podsavezno kolo.

Današnja enaka tekma med Baskom in zemusko Sparto je bila zaradi slabega vremena odpovedana.

Dokončna slika prvenstvene tabele v naši skupini pa je naslednja:

Hašk	6	3	1	2	12:10	7
Primorje	6	3	1	2	10:11	7
Gradjanski	6	3	0	3	9:5	6
Ilirija	6	2	0	4	5:10	4

V nastopnem naše poročilo:

Gradjanski : Primorje 4:0 (3:0)

Zagreb, 7. oktobra. Pred približno 2500 gledalci se je danes odigrala zaključna prvenstvena tekma pete skupine med Gradjanskim in ljubljanskim Primorjem. »Purgerji« so se za to tekmo dobro pripravili, ker so se hoteli za vsako ceno revanžirati za poraz, ki so ga proti Primorju doživeli v Ljubljani. Revanž jim je uspela...

Primorje je nastopilo

s štirimi rezervami,

in sicer brez vratarja Starca kakor tudi napadalec Zemljica, Bertoncija in Makovca, ki so zaradi blezur ostali v Ljubljani. Moštvo danes ni zaigralo tako kot v zadnji tekmi z istim nasprotnikom na domačih tleh, toda pokazalo je znaten napredek od nastopov v prejšnjih letih. Glavna odlika enajstoričnice sta zavidanja vredna poštenost in silen elan. Pod vodstvom svojega dobrega trenerja je moštvo opustilo brezglavo igro tkzv. »hura«-sistema in se zmerom bolj poslužuje tehnične strani nogometnega znanja. Borbenost ljubljancov je imponirala posebno potem, ko so imeli v mreži že tri gole, pa so kljub temu po odmoru s silno voljo pritisnili nasprotnika za 10 minut v skrajno obrambo in mu nevarno ogražali vrata. V enajstoričnici je najbolj ugajala krilnska vrsta, v njej pa srednji krilec Slamič — »kibic« so ga krstili za »nebotičnik« — ki je igral najbolj pametno in koristno, toda tudi oba stranska krilca sta mu pridno sekundirala. Tudi branilski par je bil dober; posebno mu je konvencionalna visoka igra. Rezervni vratar Logar je bil zelo nesiguren in vznemirljen in ima gotovo precej krivde za dobljene gole. Napad ni bil najboljši. V njem je še najbolje igral Jež, ki pa je bil precej osamljen.

Gradjanski je z današnjo revanžo

dokazal, da je boljši

od nasprotnika, glede elana pa vsaj na enaki višini z njim. Enajstoričnica je imela najboljše formacije v napadu in obrambi, dočim so bili krilci precej slabi. Zivkovič je pokazal svojo odlično formo, dasi danes ni imel baš srečne noge in je marsikaj slo mimo ali pa v drogeve. Kljub temu je bil glavni akter vseh napadov Gradjanskega.

Prav dobra sta bila Kokotovič in Sipoš na krilih, koristen pa tudi Antolkovič, med tem ko mlademu Rudiču še manjka rutine. V krilski vrsti ni šlo kot bi bilo treba. Premir je zaostajal, Sinkovič je bil marljiv, toda prevzel je igro nasprotnika, Pikič pa tudi samo nekaj boljše. Branilski par je pokazal svojo lepo vigranost. Bratulič v vratih pa sploh ni imel pravega dela.

Igra se je začela temperamnetno in prvo besedo je takoj prevzel Gradjanski. Veter mu je pihal v hrbet, tako da mu je šlo še vse boljše od rok. Goli so padali dovolj srečno, toda bilo je tudi mnogo zrelih situacij posebno v drugem polčasu, iz katerih pa se ni rodilo ničesar. Po odmoru je Primorje zavzelo teren za 10 minut, nato pa je spet prevzel iniciativo Gradjanski, ki pa je šele po 25. min. zvišal rezultat na končno število. Zmaga domačih je popolnoma zaslužena,

ker so bili skoro v vseh pogledih boljši od gostov. Igra je bila fair in brez najmanjšega incidenta, dasi so se nekateri bali za nje. Zasluga za to gre v prvi vrsti dumaškemu sodniku, ki je znal ohraniti avtoriteto pred občinstvom in spoštovanje pred igralci. Vsekakor pa je tudi publika nastopila proti njemu vse drugače, kot je sicer vajena, kadar se pojavi na igrišču domač sodnik, pa najsi bo od koderkoli.

Goli

Gradjanski je dosegel vodstvo v 9. min. Kokotovič »centriral« s krila; Hasi hoče odbiti žogo, toda odda jo prav lepo prostemu Antolkoviču, ki jo neubranljivo pošlje v mrežo. 1:0 za G. Ze minuto kasneje pade naslednji gol. Prosti strel strelja Zivkovič, vratar odbije, toda Antolkovič je na mestu in potisne med drogeve. 2:0 za G. V 36. min. bje Rudič prosti strel in Zivkovič pošlje žogo v glavo proti голу. Vratar jo ujame, toda v razburjenju mu pade preko ramena in se zvali v mrežo. 3:0 za G. Edini gol drugega polčasa — obenem tudi najlepši — je padel v 35. min. po lepi kombinaciji vsega napada, ki se je končala pri Rudiču. Ta je s krasnim voley-strelom postavil končni rezultat.

Sodnik g. Frankenstein z Dunaja je sodil predvsem z avtoriteto in zato tudi — prav dobro.

napad je bil premehak za dobro obrambo Svobode.

Tekmo je sodil g. Nemeč iz Maribora preveč ležerno. Gledalcev je bilo okoli 400. Drugorazredno prvenstveno tekmo med Jugoslavijo in Olimpom je dobil Olimp par forfait s 3:0, ker moštvo Jugoslavije ni nastopilo.

Ljubljanski II. razred

V ljubljanskem drugem razredu se je nadaljevala prvenstvena borba na štirih igriščih. Dve tekmi sta bili odigrani že v dopoldanskih urah in je od njih zlasti ona na Reki med Reko in Jadranom imela prav dober posej, do 500 ljudi. Rezultati se glasio:

Svoboda : Slavija 6:3 (1:0)

Ob stalni premoči Svobode je rezultat prav za prav preizkušnja izražen. Sodnik g. Dolinar je imel šibek dan.

Jubilejni turnir Hermesa

Nogometna proslava klubove 15letnice se je končala včeraj s tekmami juniorjev in prvih moštev — Med prvimi so zmagali Primorjani po žrebu, pokal prvih pa je dobila Ilirija

Ljubljana, 7. oktobra.

Na Hermesu so se dopoldne in popoldne ob precejšnjem zanimanju občinstva nadaljevala nogometne igre. Dopoldne so štiri garniture pomladka v deloma zanimivih borbah absolvirale juniorski del turnirja. Popoldanski spored so pa izpolnile borbe prvih moštev, ki so potekle deloma v nepetih borbah in nudile razmeroma dober sport.

S temi tekmami je bil končan nogometni del Hermese proslave. Zasnovan je bil na široko in je bila tako omogočena udeležba številnejšim moštvom. Sami privedili pa ta obsežnost ni bila v prid, prvič zaradi tega ne, ker s tem trpi preglednost, saj se ne more od vsakega zahtevati, da v podrobnosti prouči komplicirane propozicije; drugič pa je bilo potrebno skrajšati igralni čas na 2x30 minut, kar je prišlo prav šibkejšim udeležencem, močnejša moštva pa v tako skrajšnem času niso mogla razviti svoje prave sile.

Ne glede na vse to pa je prireditev s sportnega stališča dobro uspeša. Klub, ki je dal slovenskemu nogometu že toliko številno dobrih igralcev — tudi če niso ostali vidno pri svojih barvah — je na zelo primeren način proslavil

15letni jubilej svojega obstoja.

In lahko zre s ponosom na generacijo nogometašev, ki jih je vzgojil. Za bodoče lahko goji upravičeno upanje, da bo na lastnih tleh imel priliko še bolj vidno začrtati sledove svojega truda v analo slovenskega sporta.

V naslednjem nekoliko poročil:

Primorje : Korotan 0:0

Dopoldanski spored juniorskih tekem je otvoril ta par. Črno-beli pomladek je bil v polju deloma v premoči in dal povezanjšo igro, ni pa tega utegnil izraziti tudi v številkah. Pomagal mu je žreb.

Ilirija : Hermes 4:2 (4:0)

Tem bolj so pritisnili belo-zeleni junior. Ji že od začetka. Ne da bi dali protivniku, da pride do sapa, so mu natrosili štiri komače v mrežo, bele potem so se tudi domači naraščajniči mogli nekaj uveljaviti. Tako sta prišla v finale

Primorje : Ilirija 0:0

Belo-zeleni so bili fizično jačji, ta minus so črno-beli nadoknadili s tehnično bolj zgrajeno igro. Igra je bila na ta način dokaj izenačena in je borba ostala neodločena. Tudi pri drugem zbranju se je sreča nasmehnila črno-belim, ki so tako, ne da bi zabilili niti en sam gol, prišli v posej za juniorje razpisane pokala.

Vse tri juniorske tekme je sodil g. Ehrlich.

Hermes : Slovan 6:1 (2:1)

V prvi tekmi glavnih borb je domačin pregal svojega nasprotnika. Sprva je bila igra, sicer po vsebini nedolžna, precej izravnanost in je prvi polčas, ko je imel Slovan v vetru močnega zaveznika, potekel v odprti igri. Položaj se je spremenil, čim sta moštvi zamenjali strani. Igralo se je skoraj vse na en gol in igra je povsem izgubila borbeni značaj. Hermes se je z visoko razliko pripravil za finale. Sodil je g. Schneller.

Ilirija : Reka 1:0 (0:0)

To srečanje ni bilo skoraj prineslo majhno presenečenje. Belo-zeleni so v ostalem bili skoraj ves čas pred reškim golom, toda napad ni mogel zabiti niti enega samega gola. Vsi strelji, ki jih ni bilo malo, so bili po večini neprecizno izvedeni, kar pa je le utrlo smer na gol, je postalo plen dobro razpoložena vratarja ali pa je obtičalo v neverjetni smoli. Naposled je rešil situacijo Berglez, ki je prost strel od 20 m plasil pod prečko. Rečani so v obrambi dali dobro igro, napad pa ni prišel do besede. Drugi finalist je torej bil belo-zeleni. Sodil je g. Lukežič.

Ilirija : Hermes

2:0 (0:0)

Finalno bitko sta moštvi absolvirali v postvah: Ilirija: Malič—Svetič, Berglez—Unterreiter, Sočan, Pogačnik—Jug, Slapar, Pikič, Luce, Doberlet. Hermes: Oblak—Klančnik, Košmerji—Ferjan, Bine, Kretič—Kos, Brodnik, Čebonih, Mokorel, Ložar (Ozebek). To je bila najmočnejša igra vse prireditve. Borbeno in tehnično na dobri višini. Mestoma je zavzemala značaj ogordene prvenstvene borbe. Protivnika sta si

Reka : Jadran 4:3 (4:1)
Lokalna rivala sta se našla na rečanskem igrišču v malem derbju. Vse sportno Trnovo in ves Vič sta se zbrala na igrišču. Reka je bila že s 4:0 v vodstvu, potem pa je prišel Jadranov čas. Razlika je korakoma zmanjševala, vendar je prišel le do treh golov. Obe piki sta ostali na Viču. Sodil je g. Vidic.

Mars : Korotan 5:0 (3:0)

Marsovci se otrešajo enega nasprotnika za drugim. S Korotanom niso imeli težkega posla. Z dobrim količnikom in samo eno izgubljeno točko so si uvrstili položaj v vrhu tablice. Sodil je g. Ramovž.

Grafika : Mladika 2:1 (1:1)

Grafika je bila velik favorit, pa je komaj spravila obe piki pod streho. S tremi zmagami se je tako obdržala v vodstvu. To tekmo je sodil g. Ramovž.

Stanje v ljubljanskem drugem razredu je po tem kolu naslednje:

Grafika	3	3	0	0	12:3	6
Mars	3	2	1	0	9:1	5
Reka	3	2	0	1	6:5	4
Korotan	4	2	0	2	10:10	4
Jadran	3	1	1	1	8:6	3
Svoboda	2	1	0	1	8:9	2
Sloga	2	1	0	1	2:4	2

Brez točke zaključujejo tabelo naslednji trije: Slavija, Mladika in Slovan.

Propagandna tekma, ki pa se je proti koncu končala s splošnim pretopom. Vse ostale tekme so bile zaradi razmočenih igrišč odpovedane.

Praga: Sparta : Kladno 6:1 (1:0). Pokalni finale pred 15.000 gledalci. Prvenstveni tokni: Prostejov : Slavija 2:2 (1:0). Zidenice : Pizen 4:1 (2:0).

Budimpešta: Madžarska : Avstrija 3:1 (1:1). Meddržavna tekma pred 35.000 gledalci, ki so jo Madžari zaslužio odločiti v svojo korist. Zelo v premoči se bili posebno po odmoru, ko je avstrijski napad popolnoma odpovedal. Edini gol za Avstrijo, in sicer vodilni — je zabil Sindelar v 11. min. Sodil je Italijan Barlassina.

Gozdni tek na Pohorju

Maribor, 7. oktobra. Mariborski Maraton je dopoldne organiziral gozdni tek na Pohorju, na katerem je startalo 15 tekmovalcev v dveh kategorijah, seniorjev in juniorjev. Proga za seniorje je vodila od Ruške koče do Mariborske koče in nato po novi poti do Pohorskega doma in je merila dobrih 7 km, juniorska proga pa je tekla od Pohorskega doma do Mariborske koče in nazaj na Pohorski dom ter je bila dolga okoli 3 km. Podrobni rezultati so bili naslednji: Seniorji: 1. Kangler 15:57, 2. Štrufelj 16:36, 3. Čeh (vsi trije Mar.) 16:50, 4. Heric (Zel.) 16:52. Juniorji: 1. Gril (Mar.) 5:01, 2. Rotter (Zel.) 5:06, 3. Stanislav 5:16, 4. Bradac (oba Mar.) 5:22.

Kolesarska dirka železničarja

Maribor, 7. oktobra. Danes dopoldne je priredil SK Železničar na svojem igrišču kolesarsko dirko za trening, ki so se je udeležili najboljši vozači vseh mariborskih klubov. Na start je prišlo 14 dirkačev, ki so vozili 65 krogov, to je 27,7 km. Največ točk in zmago si je priboril tehnično najboljši vozač Štefan Rozman, ki je spet dokazal svojo odlično formo. Podrobni rezultati: 1. Štefan Rozman (Zel.) 42:45, 2. Albert Zdravec (Edelweiss), krog zadaj, 3. Josip Kemperle, dva kroga zadaj, 4. Ivan Kogler, 3 kroga zadaj, 5. Miško Sunko (vsi trije Mar.), 5 krogov zadaj.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 20. redna seja sekcijskega odbora pri Rebut.

Katastrofe na morju

London, 7. oktobra. AA: Angleški tovorni parnik »City of Cambridge« (7058 ton) je zadel v bližini otoka Pratos, kakih 200 milj od Hongkonga ob skale. Parnik smetajo za izgubljen. Iz Hongkonga je odšla na pomoč angleška križarka »Suffolk«.

V Adelaudu v južni Avstraliji je danska motorna ladja »Viktorija« (4.500 ton) pri vzhodu v pristanišče nasleda na plitvino. Vihar je bil tako močan, da je parnik vrgel iz smeri njegove vožnje in ga treščil ob obalne stene. Na parniku so takoj nastale razpoke, skozi katere je vdira voda. Posadka se je rešila. Na Marmeskem morju je treščil neki valček v neznan parnik, ki je vozil v Daranele. Pri tem je utonilo 41 ljudi.

Povratek francoskih letalcev iz Italije

Saint Raphael, 7. oktobra. AA. Francoska letalska eskadra je popoldne na povratku iz Italije priletela semkaj.

Vremenski pregled

Zapadna Evropa: Močan anticyklon nad evropsko kopnino, ciklon nad Islandom. Slaba depresija na Sredozemskem morju. Prevladuje oblačno vreme v vsej Evropi, mestoma dež v Franciji, na Poljskem in na Balkanu. Temperatura je padla na ozemlju srednje in južne Evrope. Jugoslavija: Oblačno in deževno vreme v vsej državi. Temperatura je padla povprečno za 3 stopinje. Minimalno temperatura je imela Ljubljana (5 stopinj), maksimalno Mostar (24 stopinj). Prognoza za 8. oktober: Oblačno vreme bo trajalo dalje, v vzhodnem in južnem delu države bo deževalo, temperatura bo še nadalje padla.

Zahteve

rudniških inženjerjev

Potreba razširjenja pokojninskega zavarovanja, zaposlitve domačih moči in podpiranja znanstvenih ustanov

Zagreb, 7. oktobra. n. Danes je bila v inženjerski zbornici letna skupščina jugoslovenskih rudniških in topilniških inženjerjev. Zborovanju je predsedoval profesor tehnične fakultete v Ljubljani inž. Viktor Goštiša, ki je najprej predlagal, naj se odpošljejo pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju, ministru za šume in rudnike UL-manskemu ter zagrebškemu banu Peroviču, kar je bilo soglasno odobreno. Nato je tajnik udruženja inž. Viktor Keranič, asistent tehnične fakultete, podal izčrpano poročilo o delu upravnega odbora. Predvsem je poudarjal, da je glavni odbor posvetil glavno pozornost akciji za pokojninsko zavarovanje rudarskih inženjerjev v tem smislu, da bi se zakon o pokojninskem zavarovanju raztegnil tudi na inženjerje po vsej državi. Predsednik prof. Viktor Goštiša je v debati dokazal z več primeri, da tuj kapital, s katerim bi radi inženjerji živeli v najboljši harmoniji, ne spoštuje v zadostni meri naših zakonov glede zaposlovanja tujih delovnih moči. Tako se n. pr. hoče pri nekem rudniku s silo nastaviti kot strokovnjak za preizkuševanje rude, 22 let star inozemec, o katerem trdijo, da je bil že v drugih državah v praksi, zlasti pa v Rodeziji v Afriki. Predsednik je tudi navedel, kako so skušali v gotovih primerih ponarediti dokumente, da bi lahko zaposlili v naši državi tujce. Poudarjal je, da imamo pri nas dovolj dobrih in slabih strokovnjakov, ki imajo vsi po vrsti vsaj take kvalifikacije kakor prihajajo iz inozemstva, ki pa so vsekakor bolj sposobni, ker

imajo več ljubezni do svojega naroda in podjetij, v katerih delajo. Pozval je lastnike rudnikov, naj se zavamejo za naše domače strokovnjake, ki imajo srce in voljo, da čuvajo do poslednje meje naše narodno imetje. Zatem je blagajnik inž. Alojzij Dutar podal blagajniško poročilo v imenu nadzornega odbora pa je inž. Franc Lapornik predlagal upravnemu odboru absolutorij, ki je bil soglasno odobren. Sledila so obširna poročila sarajevske, beogradske in ljubljanske sekcije. Po teh poročilih je prof. inž. Pehani poročal o načrtu novega rudarskega zakona, pri čemer je poudarjal potrebo, da se poenostavi in izpopolni v določbah, ki so nejasne ali pomanjkljive. Inž. Vinko Strgar je poročal o pripravah za osnovanje društva prijateljev rudarske fakultete ter je dokazoval potrebo, da se z zasebno pomočjo, ker država ne more storiti vsega sama, urede potrebni laboratoriji in delavnice, v katerih bi se izdelovali znanstveni aparati. Pokrovitelj tega društva naj bi bil minister za šume in rudnike. Ta predlog je toplo zagovarjal tudi prof. inž. Goštiša. Ob koncu so bila odobrena pravila nameravnega društva. Skupščina je po referatih in izčrpnih debata sprejela resolucije, ki se tičejo katastrofe v Kakinju, zaposlovanja tujih inženjerjev in podpiranja znanstvenih zavodov. Prihodnji občni odbor ministrstva bo v Splitu.

Dva podsavezna 2:1

Včerajšnji podsavezni prvenstveni tekmi med ČSK in Rapidom ter Svobodo (Mb.) in Celjem sta se končali z enakim rezultatom — Na vrh tabele se je dvignil čakovečki SK

Ljubljana, 7. oktobra.

Podsavezni prvenstveni spored je obsegal danes dve tekmi, in sicer v Cakovcu in Celju. Medtem ko so Cakovčani spravili svoji dve točki in se pomaknili za mesto navzgor, so Celjani proti pričakovanju klonili pred mariborsko Svobodo. Slednja se kot najmlajši nasprotnik med podsavezni tekmovalci vsaj dozdaj drži nad vse pričakovanje.

Kar pogledjmo po tabeli!

ČSK	2	2	0	0	11:1	4
Celje	3	2	0	1	5:4	4
Svoboda	3	1	1	1	5:13	3
Železničar	1	1	0	0	4:1	2
Maribor	1	0	1	0	3:3	1
Hermes	1	0	0	1	2:3	0
Rapid	3	0	0	3	2:7	0

ČSK : Rapid 2:1 (1:0)

Za današnje prvenstveno tekmo sta nastopili moštvi v naslednjih postavah: ČSK: Branovec, Vampelj, Janič, Takač, Golovič, Mlekovec, Čehojnik, Vogrinec, Baslovič, Pintač, Vas.

Rapid: Pelko, Barlovič, Antoličič, Gollnar, Seifert, Fučkar, Vernig, Heller, Princič, Pišof, Vidovič.

Tekma je bila tipično prvenstvena z vsemi hibami in vrlinami. ČSK je imel nekoliko več od igre in je zmagal zaslužno. Najboljši del moštva je bila napadalna vrsta ki je bila izredno dobro razpoložena, toda vendar ne tako kot preteklo nedeljo proti Svobodi.

Rapid je bil tehnično boljši, vendar je napad mnogo preveč kombiniral in v kazenskem prostoru pozabil na streljanje. Najslabši del je bila spet krilnska vrsta, ki ni znala držati zveze med sprejdnimi in zadnjimi vrstami. ČSK je dosegel vodstvo že v 5. min. po Vasu, ki je »predribal« vse obrambo. V nadaljnjem poteku do odmoru je Rapid

sicer močno napadal, vendar pa ni znal izkoristiti številnih zrelih pozicij. Po odmoru je Vogrinec v 6. min. zvišal razliko na 2:0, dokler ni posegel v dogodke sam Barlovič, ki je v 41. min. ustrelil iz prostega strela in 40 m daljave častni gol za svoje barve.

Tekmo je sodil g. dr. Planinšek zelo dobro. S to tekmo se je ta odlični in mnogo zaposleni sodnik najbrže že poslovil od nogometnih igrišč na območju LNP, ker bo moral v bližnji bodočnosti oditi na novo službeno mesto proti jugu, Maribor bo ž njim izgubil enega izmed najbolj agilnih sportnih delavcev!

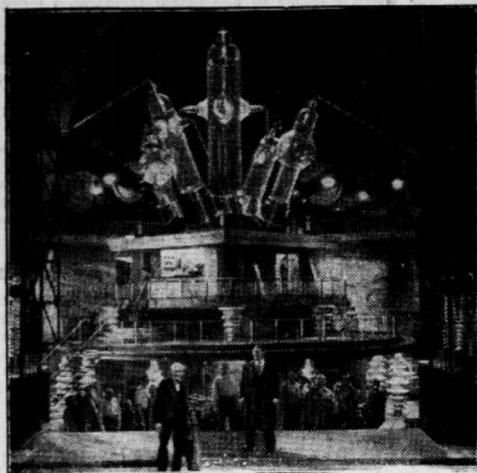
Svoboda (Mb.) : Celje 2:1 (1:1)

V današnji prvenstveni tekmi proti mariborski Svobodi je domača enajstoričnica preskrbela svojim prijateljem presenečenja, kakršnega ni pričakoval nihče. Mariborska Svoboda je s tешnim, toda zasluženim rezultatom zmagala nad njim in mu odnesla dve dragoceni točki z lastnih tal. Igra je bila živahna in tipično prvenstvena. Moštvi nista kazala mnogo kombinacijskih sposobnosti in odločilen za izid je bil brezprimeren elan gostov.

Celjani so igrali zelo raztrgano, napad je bil neenoten, obe zvezi v njem pa preveč defenzivni in ležerni. Dobra je bila obramba. Svoboda je igrala vztrajno in pošteno, toda tudi precej ostro. Domači so imeli do odmoru, še nekaj od igre, po odmoru pa so popustili, očitno zato, ker so podcenjevali nasprotnika, kar so seveda sprtno izrabili Svobodisti.

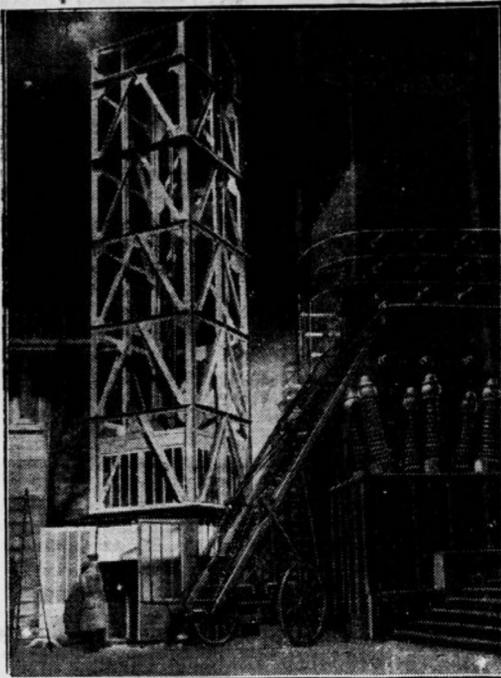
Vodstvo za Celje je dosegel Gobec v 10. min., v 34. min. pa je Tomazič izenačil. Po lepem prodoru je Tiar v 5. min. drugega polčasa povisal rezultat na 2:1, ki se do konca ni več spremenil. Celjani so se zelo trudili, da bi izenačili, toda njihov

TEDEN DNI FILMA

Dva prizora iz filma „Zlato“

Na večji sliki je del velikega laboratorija, v katerem se s pomočjo silnih električnih energij pretvarja svinec v zlato. Manjša slika pa kaže notranost laboratorija, v katerem sta Hans Albers in Mihael Bohnen. Film je poln napetih prizorov. Režija: Karel Hartl.

Dva nova filma iz našega življenja

Enega so ustvarili Poljaki, drugega Nemci — Borba nemške in ruske filmske industrije — Vedno večje zanimanje filmskih podjetij za Jugoslavijo

Sarajevo, 6. oktobra. Bosna in Hercegovina vzbujata s svojimi prirodnimi lepotami, a še bolj s svojimi originalnimi običaji, slikovitimi narodnimi nošami in sentimentalnimi sedvalnicami vedno večje zanimanje inozemskih filmskih podjetij in filmske umetnosti vobče. Zadnji čas sta bila v naših krajih ustvarjena

izpremeniti dosednji raspored in vsebino svojih filmov. — Doslej so nemški filmi večinoma prikazovali različne salonske dogodke: na filmih ste gledali aristokratske palače. Potem so nam predstavljali tehnične pridobitve: avtomobile, lokomotive, aeroplane, in še marsikaj. Zdaj pa, računajo se

lani poljske filmske družbe, na levi Alma Kar

zveleka filma: »Dekle na oknu poste-restante« in »Bosanci« (Bosanska simfonija). Prvi film je snemalo poljsko podjetje Gulanicki iz Varšave, »Bosance« pa podjetje Bosser iz Berlina. V doglednem času je najavljen prihod neke angleške filmske skupine. V Sarajevu bodo obdelali glavni del nekega svojega velikega filma.

Zanimanje inozemskih filmskih podjetij za naše kraje je vsekakor utešno, ker na ta način se bo mnogo pripomoglo tudi s razvoju tujkega prometa v Jugoslaviji. V tem pogledu nam lahko nekaj filmskih slik mnogo koristi v inozemstvu. Zanimali smo se v krogih nemških filmskih umetnikov za povod njihovega interesa za Bosno in Hercegovino in rekli so nam:

— Nemški film mora zadnji čas hudo tekmoovati z rusko-sovjetsko filmsko industrijo. Ruska filmska podjetja izvažajo na evropsko tržišče filme z realno-socialno vsebino. Takšni filmi postopno in čvrsto osvajajo evropsko občinstvo. Kako tudi ne! Zanimivi so. In zaradi tega morajo tudi nemška filmska podjetja popolnoma

psihološkim razpoloženjem občinstva in pod vplivom sovjetske konkurence, iščejo nemška filmska podjetja nova področja in nove momente, ki bodo ustrezali sodobni kinematografiji. Herceg-Bosna je sila hvalježno področje za takšno delo. V teh krajih imamo še vedno dobro ohranjene patriarhalne običaje slikovite nošnje, tipično življenje majhnega človeka in k temu tudi romantično prirodo.

Vsekakor je treba le železi, da ostane zanimanje filmskih podjetij za naše kraje čim trajnejše, saj ni dvoma, da bosta od tega imeli lepo korist ne samo Bosna in Hercegovina, marveč vsa država.

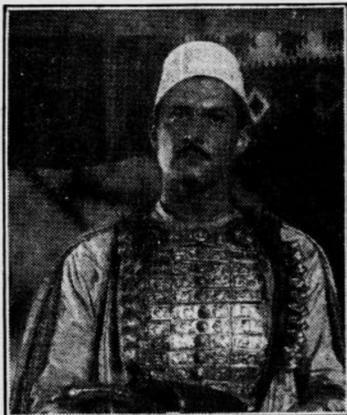
Film »Dekle z okna poste-restante« je obdelan po neki poljski komediji. Odigrava se v železnici od Varšave do našega Primorja in dalje vzdolj jadranske obale do albanske granice. Nato se nadaljuje v Mostarju, Jablanici, Sarajevu in slednjič v Budimpešti. Neki poljski magnat premore ogromna ležišča rud na albanski meji. Financira ga neki ameriški nabob. Namesto denarja se je s Poljakom vkrcala v želez-

niški vagon lepa devotica. Po raznih komičnih prizorih in zapletljajih postane lepota njegova tajnica in naposled — razumne se — slačka ženica.

Glavni vlogi sta se v tem filmu razdelila poljska igralka Alma Kar, ki je zares lepa dama, in sam direktor podjetja inž. Gulanicki. Na mnogih krajih so bili posneti razni prizori iz narodnega življenja. V filmu so bile zajete razne partije iz slikovite sarajevske čaršije, momenti iz kmetskega življenja v okoliših Jablanice v Hercegovini, nar. kolo v Konavljih pri Dubrovniku, trebušni plesi v neki sarajevski kavarni in še marsikaj. Pri snemanju filma so stali rali mnogi bosanski seljaki.

Za našo nacionalno propagando je važnejši film »Bosanci«, ki ga je v mestu Stolcu snemalo 27 dni berlinsko podjetje. V tem filmu je tudi dovolj petja in glasbe in dejanje samo je vzeto iz narodnega življenja. Obdeluje vrlo zanimiv motiv iz bosanske preteklosti: otmico devotice. Vsebinsko drama je obdelal nemški književnik Tanzler, ki je tudi sam sodeloval pri snemanju, po jugoslovenski narodni pesmi »Marko in Miloš«. Dejanje je naslednje:

Bogati Bosanec Mirko je prišel v goste k svojemu prijatelju Bojanu, znanemu hercegovskemu junaku v okolici Stolca. Tu je Mirko zagledal lepo hercegovko Maro, ki je skrivaj zaljubljena v Bojana. Med Mirkom in Bojanom nastopi ljubosumje in stara prijateljica se zaradi Mare izprevržeta v najhujša sovražnika. Mirko ugrabi Maro in jo odvede na svoj dom. Takoj nato pa Bojan zbere svojo zvesto četo, se z njo poda proti Mirkovi domačiji in zdaj on ugrabi Maro. Poslej sta nasprotnika obračunavala med seboj na razne načine, dokler se nista slednjic trezno dogovorila, da bo Maro dobil oni, ki bo prvi na konju prijezdil na določeni cilj. Mirko je imel boljšega konja, toda Mara je bolj ljubila siromašnega Bojana in mu je sama pomagala pri otmici. Ko je Mirko pridiral blizu določenega ci-

Eichberger v vlogi Bojana

lja je Mara legla na cesto pred njegovega konja in ga tako zadržala vsaj toliko časa, da je med tem Bojan srečno dosegel cilj. Zdaj se je tudi Mirko vdal v usodo in izročil Maro njenemu pravemu izvoljencu zmagovalcu Bojanu.

Čeprav se je ta dogodek po avtorjevi zamisli odigral pred 50 ali 60 leti, je tudi danes še aktualen, ker se tudi dandanašnji še dogajajo otmice v nekaterih krajih Bosne.

Kakor smo informirani, je ta film zelo dobro uspel. V berlinskem filmskem ateljeju so v glavnem že razvili slike, ki so organizatorje baje naravnost očarale. Osobito jih navdušujejo narodne noše in narodni plesi. V tem filmu je statiralo okrog 600 hercegovcev, glavni vlogi pa sta odigrala umetnika Eichberger in Brigita Horney. Čujemo, da bo isto nemško podjetje v najkrajšem času filmalo tudi najznamenitejši epus srbsko-hrvatske književnosti — Maržaničev »Smrt Small-age Čengića« in dramo »Hasanaginica«. Ti dve deli bosta v zunanjem svetu lahko močno afirmirali junaštvo, moč in duhovno veličino našega naroda.

Inge in milijoni

Tisti, ki jim je Brigita Helm pri srcu — o prav gotovo jih je tudi v Ljubljani zelo mnogo — pridejo letos na svoj račun. Spet bomo v kinu Matici gledali njen film, dobro uspešno svojevrstno delo: »Inge in milijoni«. Dramatizacija »kratke novice« iz lokalnega dnevnika: »Pri poizkusu tihotapljenja deviz v inozemstvo so obmejni organi prijeli že dolgo sumljivega majhnega bankirja. Zgrabil so ga na prijavo njegove tajnice.« — Kako je režiser razvil dejanje? Zelo zanimivo. Cela vrsta karakter. Podoba nam predstavi, berlinsko življenje spoznamo od mnogih strani. Paul Wegener in Brigita Helm sta izžepala svoji vlogi do kraja, presenetljiva je nadalje Sarlota Serda, pa še cela vrsta drugih tipov. Film bo ta teden tekel v Ljubljani. Kakor čujemo, pride potem na vrsto »Pusta žari«, nadalje preseljeva film »Begunec« s sijajno kreacijo Pavla Munja, nadalje »Enkrat v življenju«, kjer bomo spet enkrat uživali dražestno igrano Katico Nagyve, — naposled pa je na vidiku veliki senzacionalni Albersov film »Zlato«. Tedaj za dogleden čas dober, izdaten spored.

Iz akvaristove torbe O ČRVIH IN DRUGO

Ko je stvarnik vrgel tja v vesemir zmes onih snovi, ki tvorijo danes poedine dele našega sončnega sistema, je s tem enim gibljajem ne samo začrtal prirodi njena pota, temveč jo obdaril tudi z možnostjo za razvoj življenja na njej. Pratorivo ali protoplazmo imenujemo kal, ki je temelj vsega življenja tu na naši premičnici. Stanico imenujemo ono enoto, iz katere se razvijajo živa bitja. Sestavni deli stanice so sluzavo pratorivo. gostejše stanično jedro in osrednje telesce. Ko se telesce razcepi, nastane dve stanici. v nadaljnjem razvoju cela stanica itd. Podoba je, da so se iz živalice najnižje razvojne stopnje razvile vedno višje, organsko bolj izpopolnjene živalice. To domnevno nam potrjuje tudi paleontologija, ki zaznazuje v najstarejših zemeljskih plasteh nižja organska bitja. Najnižjo stopnjo zavzemajo prazivalice. ki jih je priroda čudežno izoblikovala Ovalne, okrogle, podolgovate, rogljate, zvezdaste, rastlinam podobne oblike vidimo pod drobnogledom v kapljici vode a barve so nepričakovano pestre. Vse te živalice so enostaničarke.

Med mnogimi ostalimi spada v skupino prazivalic n. pr. bičkovce, Costia necatrix, ki se z dvema daljšima bičkoma zasidra na ribji sluzasti površnici. Zatem Chilodon, ki je podoben srčastemu listu in ki je tudi sovražnik rib, kakor tudi Ichthyophthirij, ki ga spoznamo po manjših belih pikah na ribji koži. Prazivalicam sledijo enostavnosti svojega organizma spužve, zatem mehovci raznih silno lepih oblik. V poslednji skupini najdemo naše trdoživce, katerih trup je podoben 2 do 5 mm dolgem stebelcu, ki je na enem koncu zasidran na listih ali pa na steklu akvarija, na drugem koncu, okoli ust, so pa mične tanke lovke. Kdor še ni videl trdoživa, bi mislil, da tiči neka majhna rastlina na steklu. Mehovcem sledijo črvi raznih oblik in velikosti. Mnogi zajedavajo ribe, mnogi jim pa služijo za hrano. Rod Planariidae je v naših vodah številno zastopan. Ob priki zadnjega izleta sem našel v neznanem oknu pri Bevkah več ploščatih, belkastih, kratkih črvov, ki jih je vedno ljubezni docent g. dr. Kenk z naše univerze določil kot dendrocoelum lacteum z enim parom očes in kot d. album z mnogimi očmi. Ribam niso nevarni, pač pa ikram. Zastopnike roda distomidae najdemo v črevah rib. Za svoj razvoj potrebujejo več gosti-

teljev (polže, ribe, ptice). V skupino črvov spada tudi dvoustka ali metljak, ki škoduje zlasti govedu.

Rod Gyrodactylidae je ribam silno škodljiv. Obolele ribe spoznamo na svetlo modrih marogah, ki jih tvorijo Gyrodactyli na ribji koži. Rod Ligulidae ima med ostalimi svojega, ribam zelo nevarnega zastopnika v podobi dolgega, ploščatega, belega črva z imenom Ligula simplicissima, ki se razvija v notranjosti rib. Trup majhne ribe nabrekne in slednjič popusti mišičevje, nakar se poda črv v vodo. Lahki Francozi in Španci na primorju love in jedo take črve, ki plavajo po morju še 10 dni po zapustitvi svojega prejšnjega gostitelja, če jih ne poje prej kaka riba. V jedilniku se pretvori ime L. simplicissima v Maccheroni piatti, torej v ploščate makarone.

Ribje pijavke (Piscicola geometra), Clepsine, ki so ploščate, polzem nevarne pijavke, tubifeksi in deževniki so seve tudi v skupini črvov (Vermes). V nadaljnjem razvoju nam prikazuje stvarstvo členonožce in njih ličinke, kakor so n. pr. komarji, mladoletnice, enodnevne, brošči, raki, vodne bolhe in samooki Zaradi popolnosti naj omenim še skupino pomehkužev, katerih zastopnik je med ostalimi ježkovka, školjki podoben stvar na daljšem peclju, skupino mehkužev, kamor spadajo polži in školjke, skupino iglokožev z morskimi zvezdicami in ježki in skupino plaščarjev s kozolnjaki in salpami. S temi je stvarstvo zaključilo z nižjimi organskimi bitji in prešlo na manjštevline ali organsko bolj izpopolnjene vretenčarje.

Na koncu neke zanimive novice. Tako je n. pr. uspešno odličnemu akvaristu g. Gustavu Barletu v Novem mestu dobiti v akvariju mladice zelo priljubljenih drstičih se tujezemski Danio rerio iz skupine Danionina, kar ni lahko. Starosta ljubljanskih akvaristov g. Avg. Bukovec je pa izsledil zelo enostavno sredstvo za uničevanje modrozelenih alg, ki postanejo ribam čisto zelo nevarne. Koščki krede, ki jih denemo v bližino mesta, kjer se je alga naselila, povzročijo njeno propast, a splošno uniči. O. S.

Združenje trgovcev v Ljubljani ponovno opozarja gg. trgovce, da se vrši danes, v ponedeljek, dne 8. t. m., ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Trgovskega doma zborovanje, na katerem se bodo razpravljala vsa važna gospodarska vprašanja, zlasti pa davčno. Vabljeni so vsi trgovci, da se sestanka udeležijo. — Uprava.

Nemški vlak se je zatekel, ne pes...

Pri nas imajo ljudje navado, da kaj radi zabavljajo, če se zgodi kakšna malenkost na nerodnost v kakem uradu v resnici ali pa samo v njihovih večno zabavljajših mislih. Kako bi se drli, če bi se pri nas kaj takega zgodilo, kakor se je letos v začetku septembra na Nemškem! — Neko železničarsko društvo je naredilo s posebnim vlakom izlet v bavorske Alpe, v Immenstadt, preko Ulma; izleta se je udeležilo preko tisoč železničarjev vseh vrst in položajev. Ze od vsega začetka so izletniki imeli smolo. Po eni plati je bilo vreme prav zanikarno, po drugi jim je vlak vedno katero zagodel. Ze na poti proti cilju je hla-pono obnemogel in obstal na progi. Posledica je bila neprosto voljen enourni odmor. Ko so se vozili nazaj, se je v Kemptenu zgodilo nekaj, kar se na železnici pa še ni zgodilo zlepa, vsaj v modernih časih ne. V Kemptenu se proga cepi; ona gre v München na desno, druga proti Ulmu na levo. Namesto domov na levo, je hla-pono s stotimi strokovnjakov zavil na desno proti Münchenu — in drugi dan bi gotovo v listih brali oklic »Vlak se je zatekel; kdor ga najde, dobi itd.«, če ne bi neki službojoči železniški organ, ki je kraje poznal, ugotovil, da se že nekaj časa napak vozijo in ne bi z vso uradno strogostjo sredi proge ustavil nesrečnega izgubljenca! Zdaj je seve trajalo nekaj časa, da je vlak mogel čez vse tiste postaje nazaj, skozi katere je brez pravice vozil, in ker je bil s tem ves vozni red prevržen, so tolikanj trpinčeni železničarji šele po večurni zamudi srečno dospeli domov!

RAZUMEN TRGOVEC NE UGIBA

kje bo oglaševal, ker ve, da ima le dnevnik z vedno pointnim mašim oglašnikom maso kupnomočnih čitateljev.

Kupim

šeseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Ježic (Knoper)

kupim več vagonov. Pre-sim poročbe z naročbo črne franko vagon na ne-slov: Puncer, Laško.

Prodaj

šeseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vabimo Vas

k nakupu v najosnovni ob-leščini A. Preker, Sv. Petra cesta 14. 133

Lokali

šeseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trgovina

specijalska in kolonialna, že dolgo obstoječa in vpeljana v večjem lepem mestu Slovenije, na najbolj prometni točki, se ugodno proda. Potrebni kapital 100.000 do 120.000 Din. Ponud-be na ogl. odd. »Jutra« v Ljubljani pod: »Si-gurna ekstitenca 34«. 30501-19

Skrivnost privlačnosti elegantne žene

Ali jo hočete tudi Vi poznati?

To nedeljo popoldne je vzela Milica svoj nov klubok in rokavice. Bila je pri tem, da ta dan spozna moškega, o katerem je vedno sanjala. Nikdar še ni nobena žena bolj želela, da bi bila videti kar najlepša. Sestala sta se. To, kar je on najprej opazil, pa ni bil niti klubok, niti rokavice. To je bila njena polt — čista, baržunasta, sveža s prekrasnim »mat« odrazom. Šele po poroki je on odkril skrivnost na njeni toaletni mizici. Videl je namreč, kako je zjutraj uporabljala kremo Tokalon bele barve (brez maščobe), predno je šla ven, pa je vzela puder Tokalon ter z njim polahko naprašila lice in vrat. Ta dva proizvoda, tako poceni in vendar tako nenavadna v svojem učinku, sta v vsak-danji uporabi pri najelegantnejših damah — pri onih, ki vedo, kako se osvajajo moška srca. Presenečeni in veseli boste, kadar jih poizkusite na svojem licu.

JOSIP NOVAK

višji šolski nadzornik v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne 9. oktobra ob 1/2 9. uri iz Vižmarjev na župnijsko pokopališče v St. Vidu nad Ljubljano.

St. Vid-Vižmarje, 7. oktobra 1934.

ANTONIJA NOVAK, soproga

Vsem

brezobvezno ogled zaloge, kjer najugodnejše kupite ali prodaste nove, kakor rabljenje predmete. »Prilika«, Kersnikova 7, poleg Siamčiča. 30437-6

Motorni čoln

na Ljubljanski, športni, štiričlonec (30 HP), hitrost 30 km/h, izredno do-brem stanju, prodam. — Vprašanja na Rado Mazi, Zagreb, Srednji ulci za osiguranje radnika. 30201-6

Informacije

šeseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Izjava

Podpisani izjavljam, da ni rešen, kar sem poročil o SK Muri v Murski Soboti, prakcijem to, ter se zahvaljujem imenovanemu klubu, da je odstopil od zasebne ložbe. — Rode Karol. 30078-30

Kapital

šeseda 1 Din. davek 3 Din za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Bančne vloge

in akcije kupuje, prodaja, lombardira najugodnejše — St. Prešnik, Zagreb, Var-savska 6. telefon 28-32. 30501-16

Dobičkonosno,

popolnoma varno poslovanje kapitala, tudi

braničnih knjižic

vam soodno in realno oskrbi koncesijonarna ko-mercialna pisarna

Lože Zajc

Ljubljana, Glodniška ul. 7. telefon 38-48.